

UMUDUN KADINLARI DERGİ KÜNYESİ

Sayfanın sol üst köşesinde üst bilgi olarak derginin logosu yer alıyor. İki bulut arasından doğan güneş görüntüsü. Bulutlar mavi, güneş sarı. Görüntünün üstünde yarım ay şeklinde dizilmiş Umudun kadınları yazısı. Altında düz biçimde dizilmiş “Yazılı, sesli aylık dergi” yazısı. Yazılar mor.

Umudun Kadınları Yazılı ve Sesli Aylık Dergi

Yıl 3, Sayı 28, Mayıs 2024

Yayın Kurulu Üyeleri: Emine KAMÇI, Emine ORTAKAYA, Selvet BAYRAKTAR TOKAT, , Şule SEPİN İÇLİ.

Seslendirenler: Ceren Serap AKIN, Ecem ZAFER, Ekin YILMAZ, Elif AKPINAR, Filiz ARICIOĞLU, Filiz MENKÜ, Kudret SAĞ, Müge DEĞER TERZİ, Münevver ERTÜRK, Nazmiye COŞKUN, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

Montaj: Ali CENGİZ, Yılmaz ARSLAN.

Düzeltenler: Esra Ebru MAVİ, Sultan ÇAMUR KARATAŞ.

İletişim:

Web sitesi: www.umudunkadinlari.com

E-posta: umudunkadinlari@gmail.com

You tube Kanalı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.youtube.com/channel/UCemhgfNg5mivFwRrJPO9FZQ>

Twitter: [Umudun Kadınları Dergi@KadUmudun](https://twitter.com/KadUmudun)

<https://twitter.com/KadUmudun>

Instagram: [umudunkadinlari](https://www.instagram.com/umudunkadinlari)

<https://instagram.com/umudunkadinlari?igshid=YmMyMTA2M2Y=>

Facebook hesabı: [Umudun Kadınları](#)

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100077440465949>

Facebook sayfası: [Umudun Kadınları Dergi](#)

https://www.facebook.com/Umudun-Kad%C4%B1nlar%C4%B1-Dergi-107662891830597/?ref=page_internal

Podcast: <https://podcasters.spotify.com/pod/show/umudun-kadnlar>

Spotify: umudun kadınları

Spotify: <https://open.spotify.com/show/6AjV2k5J5oO1DgKV3AkuVM>

Apple:

[WhatsApp: Şule Sepin İçli: 05323604831](#)

[Sultan Çamur Karataş: 05065140294](#)

UMUDUN KADINLARINDA BU AY

HAZIRLAYAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Hepinize bahar tadında sımsıcak merhaba. Gündemi yakalayan ve kendi içinizde tartışma fırsatı bulacağınız değişik fikirler taşıyan yazılarımızla sizlerle birlikteyiz.

O kadar önemli gün ve haftalar var ki gündemimizde, hangisine kafa yoracağımızı bilemiyoruz. Anneler günüyle ilgili söylenecekler hiç bitmiyor. Sultan Çamur Karataş ‘Anneler Günü. İnsan Yavrusu Büyütmek’ yazısında, araştırmalardan yola çıkarak yaptığı değerlendirmelerle zihnimizi açıyor.

‘Kadının Güncesi’ köşemizi her zamanki gibi Selvet Bayraktar Tokat hazırladı. İç karartıcı haberleri başka kanallardan duyduğumuzu düşünerek mücadeleyle kazanılan dava örneklerine, protestolara, direnişlerinin sonuç verdiği Suudi Arabistan’daki kadınların mücadelelerine yer veriyor.

‘Umut Diye Bir şey Var Aslında’ yazısında Ebru Bozcuk, tam da dergimizin adına atıfta bulunuyor ve umut etmenin güzelliklerini paylaşıyor bizimle.

Sadece erkekler mi kadınları taciz eder? Taciz davranışları kadınlardan gelmez mi? Şule Sepin İçli hazırladığı ‘Dengede Kalmak’ köşemizde, taciz konusunu ilginç bir bakış açısıyla ele alıyor ‘Erkeklerde Taciz Algısı’ yazısında.

Haber niteliği taşıyan bir olay, aynı zamanda yorumlanmaya muhtaç bir yazı konusu. Utanmanın nasıl ciddi bir sağlık sorununa yol açtığından hareketle, Selvet Bayraktar Tokat, kadınların utandırılmasının nedenlerini irdeliyor ‘Utandırmayın Kadınlarımızı’ yazısında.

‘Tarihin Kadın Yüzleri’ köşemizde, bu ay yitirdiğimiz, ilginç sesiyle ve usta tiyatro oyunculuğuyla sanatta yerini almış bir kadın sanatçımız var, Ayten Gökçer. Ayrıntılar Enine Kamçı’nın hazırladığı ‘Bir Yıldız Daha Söndü’ yazısında.

Adalet konusu ihlal edile edile dilimizden düşmez oldu. İşte Emine Ortakaya, kurmaca olduğu söylenen fakat pek çok gerçeği barındıran bir hikâyeden yola çıkarak adalet konusunu irdeliyor ‘Sakin Arkana Bakma Adalet Yılmaz Bu Sefer de Kahrından Ölürsün’ yazısında.

Hala konuşulan deprem sorununu biz de unutmuyoruz. ‘Deprem, İnsanların Acısını Almayı Öğretti’ Böyle anlatıyor deprem sürecini Neval Oğan Balkız, Şule Sepin İçli’nin yaptığı söyleşide. Hangi köşemizde? Tabii ki ‘Arı Kovanı’

Yayla Boztaş, hayallerimiz, yaşantılarımızla ilgili hesaplaşma fırsatı bulduğumuz düşlere dikkat çekiyor ‘Düşlerim ve Ben’ yazısında.

Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Bilim Dünyasında Bu Ay’ yine ilginç haberlerle dolu. Gen tedavisinin yarattığı yeniden duyma mucizesi, hangi burçların daha zeki olduğu, uykusuzluğa neden olan hiç tahmin edemeyeceğimiz bir besin... Meraklılara duyurulur.

Emine Kamçı, kuşlardan yola çıkarak hayvanlara olan duyarlılığını paylaşıyor ve doğal güzelliklerin nelere kadir olduğunu anlatıyor ‘Kuş Sesleri Çoğalınca’ yazısında.

Kadınlar her dönemde sorumlularına çözüm üretmeyi hiç ihmal etmemişler. ‘Tarihte İz Bırakan Kadın Örgütleri’ köşemizde, Emine Ortakaya’nın hazırladığı ‘Teali-İ Nisvan Cemiyeti’ yazısında Türkiye’nin ilk kayda geçen feminist örgütünü tanıyacağız.

Sevgi deyip de geçmemek gerek. Bu sözcüğü söylerken, hakkını vermek çok önemli. Şule Sepin İçli, sözlerden çok davranışların önemini vurguluyor ‘Sevgi Sözde mi Özde mi’ yazısında.

‘Çoğalalım Çoğaltalım’ köşemizde İzmir Kadın Dayanışma Derneğini konuk ediyor Sultan Çamur Karataş, Seher Gündoğan’la yaptığı söyleşide. Son derece sıcak ve içten bir söyleşi.

Fatma Işık Kaya, o sade ve esprili anlatımıyla başına gelenleri anlatıyor ‘Kelebekler’ yazısında.

Fırında yapılanların tadı bir başka ama temizliği de bir o kadar can sıkıcı. Emine Kamçı ‘Deneyimlediklerim’ köşemizde, bizlere çok kolay yollar öneriyor ‘Fırın Temizliğinde Köklü Çözüm’ yazısında.

Değerlerimizi yitirince çok üzülmüyoruz. Kendimizi ölümün kaçınılmaz olduğu gerçeğiyle teselli ediyoruz. Yeter ki yaşamdan koparılmasınlar bu değerlerimiz. Ayten Gökçer ve Aynur Ressamoğlu’nu yitirdik. Bu iki haberin yanında meşhur Rumuz Goncagül ile ilgili sanat haberimiz ve bir de kitap duyurumuz var Selvet Bayraktar Tokat’ın hazırladığı ‘Sanatın Kadın Sesleri’ köşemizde.

Kindinar ne demekmiş biliyor musunuz? İkinci zamanı yani akşama doğru uzaklaşmakta olan güneşin aldığı renk anlamına geliyormuş. Bunu da Emine Kamçı'nın yazdığı öyküden öğreniyoruz. Ayrıntılar 'Selvi Boylum Al Yazmalım' köşemizde.

'Yüreğimizden Taşanlar' köşemizde, ilk kez şiir yazmayı denemiş, denemekle kalmamış, üstüne bir de ödül almış bir yazarımız var. Kudret Sağ. 'Birlikte Güzel' şiiriyle başladığı bu yolculukta, kendisine başarılarının devamının gelmesini diliyoruz.

'Umut Şarkıları' köşemizde, İlhan İrem'in söylediği 'Günaydın' şarkısı var.

Günlerimiz aydınlıkla başlasın ve bitsin. Üreterek çoğalalım ve umutlanalım.

27 Mayıs 2024

ANNELER GÜNÜ. İNSAN YAVRUSU BÜYÜTMEK.

YAZAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

Sevgili Umudun Kadınları izleyicileri. Mayıs ayı içinde anneler gününü kutladık. Anneler günü yazısını yazarken anneliğe ve çocuklara bakım verme işine değinmesem olmazdı.

İnsan yavrusu, kendine yetebilecek duruma gelmek için gereken bakım süresinin en uzun olduğu canlı. Hem kendi gözlemlerim hem de belgesellerde diğer canlıların yavrularını büyütme sürecini izlerken bunu açıklıkla görüyorum. Bu uzun bakım ihtiyacı izlediğim bir videoda şöyle açıklanıyor: İnsanın evrimleşme sürecinde iki ayak üstünde dik durabilmek için kalça yapısının daraldığı düşünülüyor. Dört ayak üstünde yaşarken daha uzun olan ve bebeğin gelişimini anne karnında tamamlamasını sağlayan gebelik süresi, evrimleşme nedeniyle oluşan dar kalça doğumu zorlaştıracığı için 9 aya düşüyor. 9 ayda erken doğum oluyor ve bebeğin gelişimi doğum sonrasında dışarıda tamamlanıyor.

Evrin ağacı sitesinde de insan iki ayağa kalktığında, anatomisinde ve fizyolojisinde büyük değişimler yaşandığı yazıyor. Doğumun bu değişimlerden en çok etkilenen şeylerden biri olduğu, iki ayaklı kadınların doğum kanallarının daha dar olmaya başladığı, doğum yapmanın iki ayaklılarda daha zor olduğu anlatılıyor. Ayrıca, doğum kanalının daralması ve başta kadın kemiklerinin yeni doğum anatomisine uygun evrimleşmesinin de uzun bir zaman içerisinde olduğundan, evrim tarihinde insan türünün hamilelik süresinde değişiklikler olduğuna değiniliyor.

Başka bir gözlemim de şöyle: Doğada gerçekleşen her yavru büyütme tarzına, insan türünde rastlanıyor. Güvercinler yavrularını anne-baba birlikte ailece büyütüyorlar. Bazı kuşlarda yavruları anne yalnız başına büyütüyor. Bazıları yumurtayı başka yuvadaki yumurtaların yanına bırakıyor ve başka anneye büyüttürüyor. Filler ve aslanlar yavruları anne ve teyzelerden oluşan bir toplulukta,

erkeklerin yavruya zarar verme riski nedeniyle erkekleri yaklaştırmadan büyütüyor. Bu topluluklarda yavrusu olmayan dişiler de yavruların büyümesine katkı veriyor.

İnsanlarda da çeşitli yaklaşımlarla çocuk büyütülse de çoğunlukla bakım sorumluluğunu annelerin üstlendiğini görüyoruz. Bakım sorumluluğu çocuklarla sınırlı kalmaz. Kocalar ve ailedeki diğer bireyler ve evin bakım sorumluluğu da kadına yüklenir. Çocuğu kendisi biyolojik olarak doğurmamış kadınlardan, evlat edinerek, koruyucu aile olarak, eşinin çocuklarına bakarak, yakınlarının çocuklarına bakarak anneliği deneyimleyenler var. Çocuğu doğurmuş ancak kendisi bakamayan kadınlar var. Ya da bilinçli olarak anneliği tercih etmemiş kadınlar var.

Toplumsal olarak tırnak içinde “en makbul” kadın, evlenmiş, çocuk doğurmuş, hatta erkek çocuk doğurmuş, sorunları olduğu halde aile içinde kalmış kadın. Öyle ki, ailenin bütünlüğü, kadının birey olarak değerinden daha yüksek. Evlenmemiş, biyolojik sorunlar nedeniyle anne olamamış kadınlar, eksik görülür, acınır. Hele evlenmeyi ya da çocuk sahibi olmayı tercih etmeyen kadınlar, yargılanır tercihlerinin bedeli ödetilir. İlla bütün kadınlar toplumsal kalıplar içinde yaşamak zorundaymış gibi. Kadın, ailesi ve çocukları için ne kadar cefakâr davranıyor, ne kadar çok kendini yok sayıyor ve aileye adıyorsa, toplum için o kadar makbuldür. Ailesi için ise bu zaten “olması gereken durumdur” ve farkına bile varılmaz. Eğer kadın, aile içi köleliği reddedip, yaşamı için kendi karar vermek ister, birey olmaya doğru bir adım atmaya kalkarsa, bunun bedelini de toplum ve ailedeki erkekler ödetir. O durumda bir çocuğun annesi, bir annenin evladı olmasının hiçbir değeri yoktur.

İşte böyle koşullar altında ve bu duygularla bu Mayıs Ayında da anneler günü geldi. Cefakâr annelerimizin anneler gününü, yaşıyorsa ve yakınımızdaysa yanına giderek, yaşamıyorsa anarak, uzaktaysa telefon ederek kutladık.

Marketing Türkiye için bir araştırma yapılmış. Annelere anneler günü deyince ilk ne düşündükleri sorulmuş. Büyük çoğunluk “mutluluk” yanıtı vermiş. Kendi annesini, evladını düşündüğünü söyleyenler var. “Özel hissetmek, hatırlanmak” yanıtı verenler var. Anneler en çok çiçek almaktan mutlu olduklarını söylemişler. Bunca zorluğu yaşayan anneler elbette hatırlanmayı hak ediyorlar.

Ben bu yazıyı anneler gününün tarihçesi ile ilgili yeni öğrendiğim bilgileri paylaşmak niyetiyle yazmaya başlamıştım. Yazı nasıl böyle oldu bilmiyorum. Neyse, o bilgileri umarım bir sonraki sayıda anlatırım.

Annelerimizin, anne olanlarımızın, doğurmamış ama annelik yapanlarımızın, evladını ya da annesini kaybetmiş içi yananlarımızın, anne olmak isteyenlerimizin, anne olduğu için kendini yok etmeye direnmiş, var etmişlerimizin, anneler günü kutlu olsun.

Umutla kalın.

KADININ GÜNCEİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli Umudun Kadınları Dergisi sevenleri. Yine birbirinden farklı haberlerden oluşan bir kadının güncesiyle beraberiz. Önce başlıklar:

Çocukları down sendromu ile doğan aile davayı kazandı: Özel hastaneye rekor tazminat

Konaklı kadınlara önce eğitim sonra kanser taraması

CHP'li Sevda Erdan Kılıç'tan soyadı ve kütük için kanun teklifi: Biz eşlerimizin hemşerisi değil, eşitliyiz

2020 Feminist Gece Yürüyüşü davasında yeni gelişme: Tüm kadınlara beraat

Meksika'da 'kayıp çocuk' protestosu: Yüzlerce anne yürüyüş yaptı

Suudi Arabistan'da ilk kez mayo defilesi düzenlendi

Çocukları down sendromu ile doğan aile davayı kazandı: Özel hastaneye rekor tazminat

İzmit'te yaşayan Faruk (44) ve Serpil Gürdal (40) çifti, 2016'da ikinci kez bebek bekledikleri dönemde hamilelik süreciyle ilgili destek almak için ilçedeki özel bir hastaneye başvurdu.

Gürdal çiftinin iddiasına göre dörtlü tarama testi talepleri doktorun, **“Bana güvenmiyorum musunuz? Bebeğiniz gayet sağlıklı, bu işin uzmanıyım”** söylemleriyle gerek görülmemesi üzerine reddedildi.

Hamilelik sürecinin 7'inci ayına giren Serpil Gürdal, bebeğin karnında hareket etmemesi sebebiyle eşi Faruk Gürdal ile hastanenin yolunu tuttu. Yapılan incelemenin akabinde Serpil Gürdal, bebekte bağırsak enfeksiyonunun yaşandığı öne sürülerek ameliyata alındı.

Sezaryen ile dünyaya gelen erkek bebeğin yapılan tetkiklerin ardından down sendromlu olduğu belirlendi. Bunun üzerine Gürdal çifti konuyu mahkemeye taşıyarak, doktor ve hastaneden şikâyetçi oldu. Kocaeli 1'inci Tüketici Mahkemesi'nde açılan dava 8 yılın ardından karara bağlandı. Mahkeme, aileye 21 milyon 89 bin 691 TL maddi, 200 bin TL de manevi tazminat ödenmesine hükmetti. Süreci anlatan Faruk Gürdal, “İlk çocuğumuzu Allah 8 yıl sonra nasip etti, sonrasında tüp bebek yaptık. İkinci çocuğumuz doğal yollardan geldi, hamilelik sürecinde üzerinde çok durduk. Özel bir hastaneye gitmek istedik. Aslında maddi durumumuz çok da iyi değildi, işsizdim. Özel hastanede insanlar özel ilgi bekler. 15 günde bir gidersiniz ense yapısı, kalp atışına bakarlar, fakat bunların hiçbirini fark edilmedi. Hamilelik sürecinin 7'nci ayında annenin mide bulantıları, düşük

tehlikesi süreçlerini yaşadık. Çocuğun hiç kıpırdamadığını öğrendik. Tahlillerin tamamını yaptırmak istedik fakat ilk taramadan sonraki tahlillerimiz yapılmadı. Biz yapılmasını istemiş olmamıza rağmen yapılmadı. Doktorumuz “Bana güvenmiyor musunuz? Ben size ne söylüyorsam odur. Gerek yok bebeğiniz gayet sağlıklı” dedi. ‘Hocam bu tarz sorunlar yaşıyoruz, problem olmaz mı?’ dediğimizde ise ‘Hayır ben bu işin uzmanıyım. Bana güvenmeniz gerekiyor’ dedi” ifadelerini kullandı. Eşinin hamileliğinin 8’inci ayında doğuma alındığını kaydeden Gürdal, “Sebebinin sorduğumuzda bağırsak enfeksiyonu yaşadığını, ölüm tehlikesi olduğu için bir an önce alınması gerektiğini söyledi. İşin ucunda ölüm olduğu için biz de kabul ettik. 1 gün sonrasında ameliyata alındı ve down sendromlu olduğunu öğrendik. Biz down sendromunun ne olduğunu bilmiyorduk. Yoğun bir psikolojik baskı yaşadık. Psikolojik ve maddi süreci nasıl atlattırız diye çok düşündük. İyi bir aile bireyi olamam, iyi bir çocuk yetiştiremem düşüncesiyle dava açmaya karar verdik. 8 yılın sonunda dava çok şükür lehimize sonuçlandı” diye konuştu. Emsal niteliğinde bir karar çıktığını söyleyen Faruk Gürdal, “Karar lehimize sonuçlandı. Miktarı biz belirlemedik, maddiyatta gözümüz yok. 21 milyon TL lehimize sonuçlandı. Çok heyecanlıyım, çok mutluyum. Çocuğuma güzel bir gelecek hazırlayacağım için çok mutluyum. Türkiye’deki ailelere emsal olmaktan mutluyum. Çocuğumun eğitimi için harcayacağım. 8 yaşına geldi, hala bezleniyor. Konuşmıyor. 3,5 yaşında yürümeye başladı. 36 günlük yoğun bakım süreci vardı. Bu süreç bizi çok etkiledi. 35 gün yavrumuza kavuşamadık. Annesi boğazından hortum salarak beslemişti. Bu süreçler bizi çok yıprattı. O benim evladım, down sendromlu olduğu için bu davayı açmadım. Çocuğumun hakkı olduğu için bu davayı açtım” dedi.

Konaklı kadınlara önce eğitim sonra kanser taraması

Yurttaşların sağlıklı yaş almasını önemseyen Konak Belediyesi, kadınlarda yaygın olarak görülen meme ve rahim ağzı kanserine karşı başlattığı tarama seferberliğini aralıksız sürdürüyor. “Erken teşhis hayat kurtarır” sloganından hareketle Kanser Erken Teşhis, Tarama ve Eğitim Merkezi (KETEM) ile yürütülen iş birliği kapsamında ilçe sınırları içerisinde ikamet eden kadınlar, ücretsiz servislerle mamografi ve smear testi taramasına götürülüyor. Kadınlar taramaya götürülmeden önce ise semt merkezlerinde gerçekleştirilen eğitim seminerleriyle bilgilendiriliyor. Erken teşhisin önemine dikkat çekmek amacıyla yapılan iş birliğinde son olarak Zeytinlik Semt Merkezi’nde eğitime katılan ve tarama yaptırmak isteyen 30 yaş üstü kadınlar, KETEM’e getirilerek mamografileri çekildi, ardından rahim ağzı kanseri için de smear testleri yapıldı. Taramaya katılan kadınlar, kendilerine sağlanan hizmetten dolayı Konak Belediyesi’ne teşekkür ederek tüm kadınlara hizmetten faydalanmalarını tavsiye etti. Halk sağlığını önceleyen çalışma ve iş birliklerini arttırarak sürdüreceklarını ifade eden Konak Belediye Başkanı Nilüfer Çınarlı Mutlu, “Kanserde erken teşhisin ne kadar önemli olduğunu artık hepimiz biliyoruz. Ücretsiz taramalarımıza katılarak erken

teşhis konulan ve gördüğü tedavi sonucu yeniden sağlığına kavuşan kadınlar olduğunu öğrenmek bizlere ne kadar doğru bir iş yapıldığını gösteriyor. Konak Belediyesi olarak toplumcu belediyecilik anlayışıyla her alanda vatandaşlarımızın yanında olmaya devam edeceğiz” ifadelerini kullandı. Konak Belediyesi’nin organize ettiği kanser taramasından özellikle sağlık hizmetlerine erişimde güçlük çeken kadınların yararlanması hedefleniyor. Bu amaçla ücretsiz olarak yapılan sağlık taramasına katılım için semt merkezlerine başvuran 30 yaş üstü tüm kadınlar belediyenin sağladığı ücretsiz servislerle tarama için KETEM’e getiriliyor. Konak’ta ikamet eden ve bu hizmetten yararlanmak isteyen tüm kadınlar semt merkezlerine başvurarak kayıt yaptırabilirler.

CHP’li Sevda Erdan Kılıç’tan soyadı ve kütük için kanun teklifi: Biz eşlerimizin hemşerisi değil, eşitiz

CHP İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç, kadınların evlendikten sonra soyadlarını tek başına kullanabilmeleri ve kütük kayıtlarının değişmemesi için kanun teklifi verdi. Kadınların evlendikten sonra kütüklerinin taşınması uygulamasının sona erdirilmesini isteyen Kılıç, “Birçok alanda eşitsizliği dibine kadar hisseden biz kadınlar eşlerimizin hemşerisi değil eşitiz. Evlendik diye nüfus kaydımız neden başka bir ile geçsin” dedi.

CHP İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç, kadınların evlendikten sonra soyadlarını tek başına kullanabilmeleri ve kütük kayıtlarının taşınmaması için hazırladığı kanun teklifini, TBMM Başkanlığı’na sundu. Erdan Kılıç, teklifin gerekçesinde, Anayasa Mahkemesi’nin 2023 yılında kadının kocasının soyadını taşımasını zorunlu kılan yasaı iptal ettiğini anımsatarak, gerekli düzenlemenin yapılmasını istedi. Anayasa Mahkemesi’nin verdiği kararı hatırlatan ve “Madde iptal edildi ama kadınlar hala hukuksuz bir şekilde kocalarının soyadlarını taşımaya zorlanıyorlar” ifadelerini kullanan Kılıç, bu durumun iptal edilen düzenlenmenin yerine iktidar tarafından yeni bir düzenleme yapılmamasından kaynaklandığını söyledi. Kılıç şu değerlendirmelerde bulundu:

“Bunun yanında evlendikten sonra kadın eşin kütüğü de erkek eşin kütüğüne geçiyor. Bir erkek evlenirken soyadını değiştirmek zorunda değilken; kadın evlenirken soyadını değiştirmek zorunda. Bir erkek evlenirken kütüğünü taşımak zorunda değilken, kadın evlenirken kütüğünü taşımak zorunda. Böyle eşitsiz bir uygulama olamaz. Bu uygulamalar kadını yok sayan; kadına, bu zamana kadar yaşadığın emanet bir hayattı şimdi onu yeni sahibine teslim ediyoruz demekten başka bir şey değildir. Medeni Kanun’a göre; eşler beraber oturacağı evi seçerken eşitler, malların dağılımında eşitler, çocuklarının sorumluluğunda eşitler ama soyadı ve kütük konusunda eşit değiller. Biz bu anlayışı kabul etmiyoruz. Bütün bilgilerin elektronik ortamda tutulduğu, tek tuşla bir kişinin secresinin döküldüğü bir çağda yaşarken bu çağ dışı uygulamadan da bir an önce uzaklaşmalıyız. Birçok alanda eşitsizliği dibine kadar hisseden biz kadınlar eşlerimizin hemşerisi değil eşitiz. Evlendik diye nüfus kaydımız neden başka bir ile geçsin. Bu nedenle kadınların

kimliğini erkeğin mülki bir hakkı gibi gören düzenlemelerin, kadın-erkek eşitliği gözetilerek ivedilikle yeniden düzenlenmesi için kanun teklifimi meclis başkanlığına sundum. Hemen toplanalım ve kadınlara yönelik bu eşitsiz uygulamayı sonlandıralım. Bütün milletvekillerinden ve kamuoyunun bu konuda desteklerini bekliyorum.”

2020 Feminist Gece Yürüyüşü davasında yeni gelişme: Tüm kadınlara beraat

2020 yılında 8 Mart Dünya Emekçi Kadınlar Günü dolayısıyla Beyoğlu’nda yapılmak istenen Feminist Gece Yürüyüşünde gözaltına alınan aralarında bir gazetecinin de olduğu 33’ü kadın toplam 35 kişinin, '2911 sayılı toplantı ve gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet', 'görevi yaptırmamak için direnme' ve 'kamu malına zarar vermek' suçlamalarıyla toplamda 3 yıldan 10 yıla kadar hapis istemiyle yargılandıkları davanın karar duruşması görüldü. İstanbul 58. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görülen davanın bir önceki duruşmasında savcı, tüm sanıkların 'kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşlerine silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama' suçundan 6'şar aydan 3'er yıla kadar hapisle cezalandırılmalarını istemişti.

Son duruşmada kararını açıklayan mahkeme, tüm sanıkların, tüm suçlamalardan beraatlarına hükmetti.

Meksika'da 'kayıp çocuk' protestosu: Yüzlerce anne yürüyüş yaptı

Başkent Meksiko'daki La Madre anıtında toplanan kadınlar, Devlet Başkanlığı Sarayı'nın yer aldığı tarihi meydana kadar sloganlar eşliğinde yürüyüş yaptı.

Ellerinde kaybolan çocuklarının resimlerini taşıyan anneler, Devlet Başkanı Andres Manuel Lopez Obrador'dan çocuklarının bulunması için yardım talep etti.

Eyleme katılan Maria Olivia Morales, Meksika basınına yaptığı açıklamada, kaybolan kişi sayısının resmi rakamlardan çok daha fazla olduğunu ifade ederek, yetkililerin seslerine kulak vermesini istedi.

Oğlundan 3 yıldır haber alamadığını dile getiren Morales, "Yetkililerin yardımı olmaksızın tek başımıza ilerleyemeyiz. Bize destek vermiyorlar, ellerinde imkân olduğu halde bunu yerine getirmiyorlar" dedi.

Öte yandan günlük basın toplantısında değerlendirmelerde bulunan Obrador, Anneler Günü'nü kutladı, kayıp çocuklara ilişkin ise herhangi bir açıklama yapmadı.

Suudi Arabistan'da ilk kez mayo defilesi düzenlendi

Suudi Arabistan, tarihi bir ilk olarak **mayo** defilesi düzenledi. Defilede, Faslı tasarımcı Yasmina Qanzal'ın eserleri sergilendi.

Havuz kenarında gerçekleşen gösteride çoğu modelin omuzları açık ve bazıları karın bölgelerini kısmen açıkta bırakan mayolar giydi. Bu adım, İslami şeriatla yönetilen bir ülkede cesur bir adım olarak değerlendirildi. Faslı tasarımcı Yasmina Qanzal'ın eserlerinin sergilendiği havuz

kenarındaki defilede, kırmızı, bej ve mavi tonlarında çoğunlukla tek parça mayolar yer aldı. Qanzal, AFP'ye verdiği demeçte, "Bu ülkenin çok muhafazakar olduğu doğru, ancak biz Arap dünyasını temsil eden zarif mayolar göstermeye çalıştık" dedi.

Qanzal, "Buraya geldiğimizde, Suudi Arabistan'da bir mayo defilesinin tarihi bir an olduğunu anladık, çünkü böyle bir etkinlik ilk kez gerçekleşiyor," diyerek bu olayda yer almanın "bir onur" olduğunu ekledi.

Gelecek sayımızda kadına dair yepyeni haberlerle görüşe bilmek dileğiyle. Umutla kalın

20.05.2024

UMUT DİYE BİR ŞEY VAR ASLINDA...

Yazan: Ebru BOZCUK

ebrubozcuk@hotmail.com

Eskiden Anadolu'da, bir kadının yeni doğmuş oğlan bebekleri art arda ölürse, yeni doğan oğlan bebeğin kulağını delerlermiş.

Şeytan gelirse kız sanıp gitsin diye... Şeytanın bile yüz vermediği canım kız çocukları.

Bu coğrafyada kadın olmanın yazgısı da ayrı bir hikâye takdir edersiniz...

Sanki biz de yaşadığımız her gün umudumuzun kulağını deliyor gibiyiz.

Kötülüklerden korunmak için, umut etmekten vazgeçiyoruz.

İşler biraz yolunda gitse korkuyoruz. Parmak uçlarımızda yürüyoruz, "Aman hayal kırıklığı duymasın" diye.

Gizli gizli yaşıyoruz umudu. Ağız dolusu kahkaha atmaktan çekiniyoruz. Ne de olsa, "Yemek yerken gülünmez." ya da "Çok gülme, sonra ağlarsın." gibi mesnetsiz sözlerle büyümüş bir kuşaktık biz...

Oysa umut, keyfi çıkarılacak bir şey değil miydi?...

Umut, kalbin ferahlığa açılan kapısı değil miydi?...

İyileşmek için, yeniden başlayabilmek için lazım olan değil miydi?...

En neşeli halimizle kurduğumuz çiçekli soframızda tam umutlanmaktan bahsederken, hayal kırıklığı sofranın başköşesine oturuverir bazen. Birden kendini enayi yerine konmuş gibi hissedersin. Hayata kızsarsın, en çok da kendine, yine umutlandım diye.

İşte bunu yapmamak lazım. Bu aldanmalar hayatın ta kendisi aslında.

Kalbin mühürlü mü kalacak?

Tabi ki umutlanacaksın, yüz vermeyeceksin hayal kırıklığına. Varsın kös gibi otursun sofranın başına.

Belki utanıp kalkar masadan. Umut yener belki onu. Beceririz belki bu sefer, belli mi olur?

Hep korka korka yürünmüyor. Işıl ışıl gülerken, "Dur bakalım, ağlatmasın sonra." demeyeceksin.

İnadına güleceksin. Belki de inadı böyle sokmalıyız devreye...

Bir çocuk gibi şefkat göstermeliyiz umuda. Başını okşamalıyız, sarıp sarmalamalıyız ki büyüsün, vaktinden önce yorulmasın diye...

Biz bakmayacaksak, kim bakacak ona?

Kim çoğaltıp, parlatacak? İçimizdeki karanlığı kim aydınlatacak?

UMUT, hep var olmalı. Çünkü o, ne kadar dövülse de ebeveynini affeden çocuk gibidir. Gelir sarılır yine sana...

Açın yüreğinizi, korkmayın. Varsın hayal kırıklığı arada bir ziyaretinize gelsin. En fazla bir kahve içer gider, yatıya kalacak hali yok ya...

UMUT her şeye rağmen yüreğinizin en güzel yerinde daimi misafiriniz olsun...

Ve nihayetinde kalpleriniz hafif, muhabbetiniz bol, dilleriniz latif olsun...

Nisan 2024

DENGEDDE KALMAK ERKEKLERDE TACİZ ALGISI

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Taciz davranışları daha çok erkeklerin kadınları taciz etmesi şeklinde gerçekleşiyor. Duyduklarımız, yapılan araştırmalar da bu yönde. Peki, sadece kadınlar mı tacize uğruyor? Tabii ki hayır. Erkekler de erkekler ve kadınlar tarafından tacize uğrayabiliyor. O halde tacizi tanımlayalım. Taciz, kişinin rızası olmadan karşı taraftan gelen istenmedik tüm davranışlardır. Taciz kişiyi çok rahatsız ve huzursuz eder. Cinsel taciz ise kişinin rıza göstermediği fiziksel dokunma, söz söyleme gibi beden dokunulmazlığını ihlal eden davranışlardır. Kız çocukları tacize uğradığında, toplumsal cinsiyet rolleri nedeniyle namus meselesi öne çıktığı için daha çok açık ediliyor. Oğlan çocuğu tacize uğradığında, bu kaygılar gündeme gelmiyor. Bu nedenle gizleniyor genellikle. Oysa taciz kız olsun oğlan çocuğu olsun, kişinin ruhunda anlatabildiği ya da anlatamadığı derin izler bırakıyor.

Erkeklerin kadınlar tarafından tacize uğramasıyla ilgili çok araştırmaya rastlayamadım. Toplumsal cinsiyet rolleri açısından baktığımızda bu çok doğal. Çünkü erkek tacize uğramaz. Erkeğin namusu diye bir gündem yoktur. Tacizle ilgili bazı sözler vardır ki bu sözler erkeği temize çıkarır. ‘Dişi köpek kuyruğunu sallamayınca erkek köpek ardına düşmez’ Yani kadın istemezse, yüz vermezse, erkek onun peşine düşmez. Kadın suçludur hep. Erkek, kadını deneyebilir. Kadın tavrını koyarsa zaten taciz durur.

Bu kadar genel bilgilerden sonra gelelim asıl meramımızı anlatmaya. Yetişkin erkeklerin tacize uğramasıyla ilgili birkaç video izledim. Genellikle tanımadıkları kadınlar onları taciz ettiğinde rahatsız olduklarını belirtiyorlar. İngiltere’de kadın tarafından sekse zorlanan bir erkek dava açsa bile kadın ceza almıyor. Bir erkek de kadınlar tarafından tacize uğradığında, kendisini çok mutlu hissettiğini söylüyordu. Bu paylaşım, tam da ele almak istediğim konuyla ilgili aslında.

Bir kadının tanıdığı erkeklere çizmeyi aşarak yakın davranması, yani olur olmadık yerde ve zamanda sarılması, öpmesi, abartılı sözler söylemesi, sırtışması davranışları karşısında, bazı erkekler rahatsız olduklarını söylüyorlar. Peki, sadece rahatsız olduklarını söylemeleri yeterli mi? Tersini düşünelim. Bir erkek aynı davranışları bir kadına yapsa, kadın da sadece rahatsız olduğunu söylese, taciz durur mu yoksa daha da artar mı? Tabii ki durmaz ve giderek artar. Ne kadar erken durdurucu tavır alırsak, o kadar kolay baş ederiz bu tür davranışlarla. Bu durumdaki erkeklerin genel savunması şu: “Ne yapabilirim ki uyarmaktan başka? Zaten ben böyle bir kadına kesinlikle ilgi duymam. Ben karşılık vermiyorum ki.” Yani sorumluluğun tümü kadında. Erkeğin tacizi durdurmak gibi bir yükümlülüğü yok. Bu tür davranışlar birlikte olmak ya da karşılık vermek gibi tepkileri olmadığı sürece onlar için ö nemli değil. Umursamamakla, önemsememekle, görmezden gelmekle yetiniyorlar bu yüzden. Karşı tarafı idare etme, vazgeçememe, normalleştirme çabalarına giriyorlar. Bu bir zaaf aslında. Bu davranışları taciz olarak da algılamıyorlar. Erkekler bu kadar tepkisiz kalınca ‘Acaba gerçekten taciz oluyorlar mı bu davranıştan?’ düşüncesi de insanın aklını kurcalıyor açıkçası.

Daha çok pohpohlanarak büyütülen bir erkeğin sağlam mı sağlam, kaya gibi bir egosu oluyor. “Oğlum büyüyünce kızlar peşinden koşacak, kim bilir kimlerin canını yakacak. Hele ergenlik çağına bir gelsin, o zaman böyle yakışıklı birinin çok sevgilisi olur.” Böylesi abartılı ve yanlış tutumlarla büyüyünce, ya kendisi bu davranışları hiç affetmiyor, bir ilişkinin içinde buluyor kendini ya da okuduğu, yaşadığı deneyimlerle kendini geliştirdiğini zannederek yapılan davranışlara sesiz kalıyor. İnsanın aklına “Sükût ikrardan gelir” sözü geliyor.

Bu tür davranışları başlatanları sorguladığımız gibi, bu davranışları sadece kadının değil, erkeğin de durdurması gerektiğini sorgulamamız gerekir. Eğer “Ne yapalım erkekler böyle işte, kadınlar da az değil” gibi sözlerin önüne geçebilirsek, böyle kayıtsız kalan erkekleri

sorgulayabiliriz. Bu durumda suçu kadının üzerine atarsak, erkeği daha çok rahatlatmış oluruz. “Tepki gösterirsem, kibar bir erkek olmam o zaman, onu kırmak istemiyorum” şeklinde savunmaya geçen bir erkek olduğu gibi, bu davranışları durduran erkekler de var ayrıca.

Tamam, bunları ortaya koyduk, peki neler yapabiliriz? Çevresinde böyle davranan erkekleri görünce hem kadının hem de erkeğin bu davranışları yadırgadığını belirtmesi ve tepki göstermesi gerekir. Kadının insan hakları duyarlılığına sahip olduklarına inanan erkekler, sadece konuşma yapmakla, kadın eylemlerine alınmadıklarında tepki göstermekle bu sorunların üstesinden gelemezler. Nasıl ki kadınların toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısı kazanmaları için kadınlıklarını sorgulamaları gerekiyorsa, erkeklerin de kendi erkekliklerini sorgulamaları ve erkek egemen tavırlarıyla yüzleşmeleri gerekiyor. Erkeklik çalışan pek çok eğitmen, grup çalışmaları yapıyor. Yanındayız Derneği gibi erkekler tarafından kurulmuş ve bu konuda çalışma yapan dernekler var. Bu çalışmalara dâhil olabilirler. Aksi halde durum, mangalda kül bırakmamaktan öteye gitmez.

Yanlış giden davranışlarımızla ilgili savunucu bir yaklaşım göstermek yerine, eleştiriler karşısında kendimize bakmamız dileklerimizle.

23 Mayıs 2024

UTANDIRMAYIN KADINLARIMIZI

YAZAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Dünyada birçok ülkede kız çocuklarının özgürlükleri sürekli kısıtlanıyor. Ne yazık ki Müslüman ülkelerde bu duruma çok daha fazla rastlanıyor. Ülkemizde de kız çocukları veya kadınların yaşadıkları olumsuzluklar hafife alınmayacak kadar yoğun. Baskılanan kız çocuğu sonradan bastırılmaya alıştırılmış bir kadına dönüşüyor. Artık yaşamında otomatik düşünceler oluşturuyor. Kendi kendini de baskı altında tutmaya başlıyor. Eşinden çekiniyor. Onun ailesinin yanında hep boyun eğiyor. “O ne der? Bu ne der?” kaygıları bütün davranışlarını belirliyor. Hatta Bir süre sonra da kendi kızına, kendisine öğretilenleri uygulamaya başlıyor kadın. Fark etmeksizin kendi anne ve babasının bir kopyasına dönüşüyor. Rutin yaşam içinde bu döngü belki hiç fark edilmeden, yaşamlar geçip gidiyor. Peki ya bu utandırılmış kadınlık ödenen ağır bir bedele dönüştüğünde, yazık olmuyor mu insanlığımıza? Bazen ortaya çıkan durumlar gerçekten hem düşündürüyor hem de yürek burkuyor.

Böyle bir yaşam hikâyesinin geldiği noktayı anlatmak ve ödenen istemsiz bedeli paylaşmak istiyorum sizlerle bu yazımda. Haberi iki sene önce Cumhuriyet gazetesinde okudum ve son derece

etkisinde kaldım. Bu konuda yazmaya karar verdim. Farklı konular devreye girince yer veremedim yazıya. Bu asla güncelliğini kaybedecek bir konu değil diye düşündüm ve oturdum bilgisayarın başına.

Haberde şöyle diyordu. Adana’da idrarını yapmakta güçlük çeken kadın bunu utanıp yıllarca kocasına bile söyleyemezken 15 yıl sonra gittiği hastanede idrar kanalı darlığı teşhisi konup, dar olan kısım kesilerek ağzından alınan bir dokunun buraya dikilmesiyle sağlığına kavuştu. Şaka mıydı bu? Senelerce eşiyle paylaşamamak ne kadar üzüntü verici.

Leyla Şahin (42) bundan 21 yıl önce özel güvenlik görevlisi olan Nuri Şahin (52) ile hayatını birleştirdi. Şahin’in bu evliliğinden 4 çocuğu oldu. Ailesiyle birlikte mutlu bir yaşam süren Şahin’in hayatı, 2007 yılında yaşadığı idrar yapamama ve zorlanmaya başlamasıyla kâbusa döndü. Şahin, ilk başta utandığı için yaşadıklarını eşi dahi kimseyle paylaşamadı, ancak sağlık sorunu baş edilemez bir noktaya gelince bu durumunu eşine anlattı. Nuri Şahin, eşine sık sık su içmesini tavsiye etti, ancak bu da çözüm olmadı. Leyla Şahin’in durumu daha da kötüleşince çift, hastanenin yolunu tuttu. Buradaki doktor Şahin’e; ‘kemik eğriliği’ teşhisi koydu ve ameliyata aldı. Önce her şey yolundaydı, ancak bir hafta sonra yine aynı sorunları yaşadı Şahin. Bir başka doktor ona; idrar kanalında darlık olduğunu belirtip, ameliyata aldı ‘sonda’ tedavisi uyguladı ama geçen 15 yılda derdine çare bulamadı. Son bir umut, Çukurova Üniversitesi Tıp Fakültesi Balcalı Hastanesi’ne başvuran Şahin, Üroloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mutlu Değer tarafından tedavi altına alındı. Yapılan ameliyat sonrasında Şahin’in idrar kanalında dar olan bölümü kesildi; yerine de ağız içinden alınan parça dikildi. İdrar kanalı genişletilen Şahin, yaklaşık 2 hafta süren bir tedavinin ardından idrar yollarındaki sonda da çıkartılarak hastaneden taburcu edildi.

Leyla Şahin, “İdrarımı yapmakta zorlanınca ilk başta bundan çok utanmıştım. Eşim dahil hiç kimseye bu sorunumu anlatmadım, ancak sonrasında durumum kötüleşince kocama derdimi anlattım. O da bana; ‘Sık sık su iç’ diye tavsiyede bulundu ama böyle olmayacağını biliyordum. 15 yılın 4 5 yılında kimseyle paylaşamadım. Tedavi süreci başladığından beri 5 kez ameliyat oldum ve her ameliyat sonrası sadece bir hafta huzur buldum, sonrasında hep başa dönmekten yorulmuştum” dedi. Şahin, “Yeniden sağlığıma kavuşmak için gitmedik hastane, çalmadık kapı bırakmadık ama hiçbir derdime çare olamadı. Kimi doktor teşhis koyamadı, kimisi tedavi edemeyeceğini söyledi. 15 yıldır derdime çare arıyordum. Yaşadığım gerginlik ve stres nedeniyle eşim ve çocuklarımla sürekli tartışıyordum. Bazen oturduğum yerde ağlayıp, ‘Allah’ım canımı al da kurtulayım’ diye yakarıyordum. Çok zor günlerdi” ifadesini kullandı. Rahatsızlığı nedeniyle eve kapanıp kaldığını, hiçbir yere gidemediğini anlatan Şahin, “Dışarı çıksam da soluğu bulduğum ilk tuvalette alıyordum. Sık sık tuvalete gitsem de damla damla idrarımı yapabiliyordum. Bu durum beni çok yıpratıyordu. Moralem ve de psikolojim altüst oluyordu. O kadar zor günler geçirmiştım

ki, kendi kendime; ‘Çık kendini damdan aşağıya at da kurtul.’ dediğim bile oldu. Çok zor bir durum. Allah kimseye böyle çile vermesin” dedi. Son 15 yılda 6. kez ameliyata girdiğinde endişeli olduğunu, ancak 2 hafta süren bir tedavi sonrasında yeniden sağlığına kavuştuğunu ve şu anda kendisini çok iyi hissettiğini dile getiren Şahin, “Benimle aynı durumda olan kadınlar, asla utanmasınlar ve sağlıklarını ihmal etmesinler. İyi bir doktora mı denk gelmedim, Rabbim beni mi sınıyordu bilmiyorum ama 15 yıl bu çileyi çektim” yorumunu yaptı.

Doç. Dr. Mutlu Değer, “Hastamızın; idrar yapamama, sık sık tuvalete gitme ve idrarını yaparken zorlanma şikâyeti vardı. Yaklaşık 15 yıldır da bu hastalıktan yana muzdaripti. Tanısı geç konulmuş bir hastaydı. Bize başvurduktan sonra yapılan tetkikler sonrasında kendisine idrar kanalı darlığı teşhisi koyduk. Bu oldukça nadir görünen bir hastalık olduğu gibi tanısı da oldukça zor konuluyor. Bu nedenle tedavisi de nadir merkezlerde yapılabilir” dedi. Değer, “Biz bu hastamıza tanı koyduktan sonra ağız içinden bir parça alarak, oral mukozayı kullanarak, idrar kanalı darlığını tedavi ettik. Ameliyattan sonra da sondasını çıkarttık. Tüm bu cerrahi müdahale sonrasında da hastanın şikâyetlerinin azaldığını tespit ettik ve bu da bizi mutlu etti. Kadınlar idrar kaçırma, idrar yapamama gibi durumlarda bundan utanıp gizliyorlar. Bu çok yanlış olduğu gibi tanı ve tedaviyi de geciktiriyor” ifadesini kullandı.

Kim bilir kaç kadın kendi sağlık problemini paylaşamadı bugüne kadar eşiyile. Bu yaşananlar bizi artık düşündürmemeli mi sizce? Artık kız çocuklarımıza ayrımcılık yapılmasın. Kız veya oğlan bütün çocuklar eşittir. Abisinden çekinen, babasından korkan bir kız çocuğu ileride nasıl özgüvenli bir kadın olarak sürdürebilir yaşamını? Utandırmayalım artık kızlarımızı. Kadınların korunmaya değil eşit yaşam koşullarında hayatı paylaşmaya ihtiyacı var. Kendi anne ve babalarında görsünler sevgiyi, değeri. Korkuyla değil, sevgiyle, ortak evrensel değerlerle bağlansınlar ailelerine.

26 Mayıs 2024

TARİHİN KADIN YÜZLERİ BİR YILDIZ DAHA SÖNDÜ: AYTEN GÖKÇER

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Tiyatronun dev ustalarından Ayten Gökçer’i kısa bir süre önce maalesef kaybettik. İzlemiş olduğum oyunlarındaki sesi hala kulaklarımda çınlamakta. “Hey tanrım bana üç tane; üç de yetmez beş tane, beş de yetmez yedi tane ver, ver, ver, veeer...” diye hafif burundan konuşmasıyla, tok ve güçlü sesi yanımdaymışçasına öyle canlı ki benim için... Bir de İstanbul’da bir açık hava

tiyatrosunda izlemiştim Ayten Gökçer'i. O gün de muhteşem bir performans sergilemişti. Gerçi o her zaman öyleydi. Varlığıyla, sahnedeki duruşuyla bir kişiden çokmuşçasına doldururdu sahneyi.

Anımsarsanız uzun yıllar önce bir de televizyon dizisinde Belgin karakteriyle oynamıştı ve çok da reyting almıştı. "Yılan Hikayesi" adlı bu dizideki rol arkadaşları da Mehmet Ali Alabora, Meltem Cumbul gibi güçlü oyuncular dı.

Birçok radyo oyunlarını da izleme fırsatı bulmuştum. Hepsi de birbirinden değerli eserlerdi. "Güneşten de Sıcak, Miranda, Büyük Oyun" bunlardan sadece adlarını anımsayabildiklerim.

Biraz da onun yaşamının içine girip, özünde Ayten Gökçer kimdir, bunlara bakalım.

Türk tiyatro ve sinema oyuncusu Ayten Gökçer 26 Ocak 1940'da Ankara'da doğdu. Asıl adı Ayten Kaçmaz'dır. Bir ağabeyi, Yıldız adında bir de ablası vardı. Babası lokanta işletiyordu. O doğduktan iki yıl sonra annesiyle babası ayrılınca annesi başkasıyla evlendi ve babası da eski karısına dönerek onunla yeniden evlenip çocuklarını orada büyüüttü.

Ayten Gökçer neşeli ve şakacı biriydi. Çocukluğundan beri hep bale yapmak istiyordu ama babası buna hep karşıydı. Annesinin desteğiyle 1952 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı'nın bale bölümüne girdi. Bundan beş yıl sonra Muhsin Ertuğrul'un tavsiyesiyle Ankara Devlet Tiyatroları çocuk tiyatrosunda görev aldı. 1958'de Ankara Devlet tiyatrosunun sanatçı kadrosuna katıldı. 1965 yılında yönetmenliğini Atıf Yılmaz'ın yaptığı Ajda Pekkan, Erol Taş, Gönül Yazar ve Galatasaray takımının efsane gol kralı Metin Oktay'ın paylaştığı Taçsız Kral adlı filmle sinemaya başladı ama sinemadan daha çok tiyatroya önem verdi. 'Yedi Kocalı Hürmüz' müzikalinde başrolde Hürmüz'ü oynadı. 1988'de devlet sanatçısı olan Ayten Gökçer, birçok ödül de aldı. Yeşilçam'ı fazla sevemediği için tiyatro sahnelerinde yer almayı seçti. Öyle ki hamileliğini saklayarak bu şekilde yedi ay oyunlarına devam etti. Ancak bebeği doğduktan sonra onu bırakıp sahneye çıkmak zorunda kaldığı zamanlar aşırı stresli oluyordu. Yedi Kocalı Hürmüz müzikalini sahnede oynamakla kalmadı, onu TRT'ye de taşıdı. Ne var ki bu müzikal sırasında üşütmesi, bir böbreğinin alınmasına neden oldu. Ancak sanatçı, bunun itirafını yıllar sonra dile getirdi.

Yılan Hikâyesi çekimi sırasında 13 bölüm yapılacak diyerek Ayten Gökçer'i İstanbul'a çağırılmışlardı fakat dizi 13 bölüm yerine üç yıl sürünce Cüneyt Gökçer isyan etti. O günlerde bazı çevrelerce Cüneyt Gökçer'in Ayten Gökçer'e torpil yaptığı dedikoduları işitiliyordu. Ancak sanatçı bir konuşmasında, bu dedikoduların kendi yakın çevrelerinden değil, iş yapmayanlarca ortaya çıkarıldığını belirtmişti.

1962'de Cüneyt Gökçer'le tanışan sanatçı, 1964'te onunla evlendi. Aslı adında bir kızları oldu. 23 Aralık 2009'da Cüneyt Gökçer'in hayatını kaybetmesiyle kızının isteği üzerine Ankara'dan İstanbul'a gitti. Kızı annesine: eğer gelmezse sigaraya başlayacağını söylemişti. Eşini çok özliyordu. Yine bir söyleşisinde: "Yatıyorum, onu özliyorum, kalkıyorum, onu özliyorum," diye

konusmuştı. Ayrıca sanatçı artık alkışları da geçmişi de özlemediğini belirtmişti. “Sahne, alkışlar, evlilik, hepsine doydum,” diyordu. Son zamanlarını torun severek geçirdi.

Ayten Gökçer 2017 başlarında felç geçirdi. Hastaneden taburcu olarak fizik tedavisine evinde devam etti. Birkaç yıl sonra 14 Mayıs 2024'te beyin kanaması geçirerek İstanbul'da hayatını yitirdi. Cenazesi Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedildi.

Yazımın başında “Bir yıldız daha söndü” demiştim ama o sadece bu dünyadan bir beden olarak ayrıldı. Oysa yüreklerimizde bir parlak yıldız gibi yanmaya devam edecektir. Yakınlarına ve tüm sevenlerine başsağlığı dilerim. Ayten Gökçer'in ve Gökçer gibi kadın sanatçılarımızın değerlerinin bilinmesini temenni ederim.

Tiyatro oyunları

Yönettiği oyunlar

Balerin (oyun): Arne Sokouen - Ankara Devlet Tiyatrosu, 1998

Rol aldığı oyunlar

- Ustalar Sınıfı (Maria Callas): Terrence McNally, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1997
- Yılın Kadını: Peter Stone - Ankara Devlet Tiyatrosu, 1993
- Yedi Kocalı Hürmüz: Sadık Şendil - İstanbul Devlet Tiyatrosu, 1987
- Kim Korkar Hain Kurttan?: Edward Albee, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1986
- Gecikenler: Nazım Kurşunlu, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1982
- My Fair Lady: Gabriel Pascal \ George Bernard Shaw Alan Jay Lerner, Ankara Devlet Tiyatrosu - 1976
- Tarla Kuşuydu Juliet: Efraim Kişon, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1975
- Bağdat Hatun: Güngör Dilmen, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1973-1980
- Hastalık Hastası: Moliere, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1972
- Mança'lı Don Kişot: Dale Wasserman, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1971
- Lisistrata: Aristophanes, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1969
- Cadı Kazanı: Arthur Miller, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1969
- Altıncı Henri: Luigi Pirandello, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1967
- My Fair Lady: Gabriel Pascal, George Bernard Shaw, Alan Jay Lerner, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1966
- Kaktüs Çiçeği: Pierre Barillet, Jean-Pierre Gredy, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1966
- Vanya Dayı: Anton Çehov, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1964
- On ikinci Gece: William Shakespeare, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1963

- Woyzeck: Georg Büchner, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1962
- Öp Beni Kate: Bella Spewack, Sam Spewack, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1962
- Andora: Max Firsch, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1962
- Don Huan: Moliere, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1962
- Lense ile Lena: Georg Büchner, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1962
- Bernarda Alba'nın Evi: Federico Garcia Lorca, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1961
- Hortlaklar: Henrik İbsen, Ankara Devlet Tiyatrosu - 1960
- Klinik Bir Vaka: Dino Buzzati, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1959
- Hırsız (oyun): Georges de Tervaque, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1958
- Evlat Evlattır: Eduardo De Filippo, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1958
- Hafta başı: John Boynton Priestley, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1957
- Aşk Acısı: Marcel Achard, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1957
- Tufan: Turgut Özakman, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1956
- Su Kızı: Jean Giraudoux, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1956
- Polyanna: Eleanor H. Porter, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1956
- Finten: Abdülhak Hamit Tarhan, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1956
- Bu Gece Başka Gece: Reşat Nuri Güntekin, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1956
- Son Durak: Muvaffak İhsan Garan, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1955
- Mavi Kuş: Maurice Maeterlinck, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1955
- Oyuncakçı Dede: Mümtaz Zeki Taşkın, Ankara Devlet Tiyatrosu, 1955

Ödülleri

- 1966-1967 Sanat Sevenler Derneği Yılın En İyi Kadın Oyuncusu ödülü, "My Fair Lady" ve "Kaktüs Çiçeği"
- 1970-1971 Sanat Sevenler Derneği Yılın En İyi Kadın Oyuncusu ödülü, "Mançalı Don Quijote"
- 1974 Gazeteciler Derneği En İyi Sanatçı ödülü
- 1975 Gazeteciler Derneği En İyi Kadın Sanatçı ödülü
- 1976 Tercüman gazetesi okuyucu oyları ile Yılın Sanatçısı ödülü
- 1982 Ses Mecmuası Yılın En İyi Kadın Sanatçısı ödülü
- 1987 Türkiye Cumhuriyeti Devlet Sanatçısı unvanı
- 1989 Türk Basın Birliğinin Yılın En Başarılı Kadın Sanatçısı ödülü
- 1990 Türk Basın Birliğinin Yılın En Başarılı Kadın Sanatçısı ödülü

- 1992 Kültür Bakanlığı Büyük dl
- 1997 Türk İş Kadınları Derneği En İyi Sanatçı dl
- 1998 CHP Gençlik Kolları En İyi Sanatçı dl

Görev aldığı oyunlar

Zülfiye Zlf, Yılın Kadını, Ustalar Sınıfı. Sanatçı ayrıca 1999 sezonunda Balerin adlı oyunu sahneye koydu.

Filmografisi

- 1965: Taçsız Kral
- 1967: 501 Numaralı Hücre
- 1967: İçli Kız Funda
- 1972: Damdaki Kemancı
- 1973: Anneler Günü
- 1980: IV. Murat
- 1981: Bağdat Hatun
- 1988: nce Canan
- 1991: Elif Ana
- 1999: Yılan Hikâyesi (dizi)
- 2003: Patron Kim? (dizi)
- 2005: Çat Kapı (dizi)
- 2008: Hoşça kal Güzin
- 2017: İstanbul Kırmızısı

15 Mayıs 2024

SAKIN ARKANA BAKMA ADALET YILMAZ. BU SEFER DE KAHRINDAN ÖLÜRSÜN

YAZAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Bir hikâye vardır; çoğunuz bilirsiniz:

Yaşlı kadın sabah ezanı sesiyle uyanır. Kalkar, abdest alıp namazını kıldıktan sonra salona geçip fiskos masasında duran geçmişte sevdiği ve şu anda hiçbiri hayatta olmayan yakınlarının resimlerinin bulunduğu çerçeveleri birer birer eline alıp onlarla selamlaşır. Sonra bir taksi çağırıp

şoföre, kendisini gün boyu istediği yerlere götürmesini söyler ve pazarlık eder. Gün boyu kadının istediği her yere giderler ve en son Cebeci Asrî Mezarlığı'na gittiklerinde kadın şoförün ücretini öder ve kendisini oradan başkalarının almaya geleceğini söyleyerek onu uğurlar.

Ertesi gün Şoför gazetelerden Türkiye Cumhuriyeti'nin İlk kadın Hakimlerinden Adalet Yılmaz'ın Cebeci Asrî Mezarlığı'nda eşinin ve oğlunun mezarları başında ölü bulunduğunu okur.

Türkiye'nin İlk Kadın Hâkimlerinden Olduğu, Atatürk'ün Yönlendirmesiyle Hemşirelikten Vazgeçtiği, Oğlu Kemal Yılmaz'ın 1978'de Fransa'da Ermenilerce Şehit edildiği, Eşinin Kore'de Şehit Olduğu İleri Sürülen Aydın Sökeli Adalet Yılmaz'ın Hikâyesi. Kurmaca olduğu da değişik kaynaklarda iddia ediliyor. Hikâyenin bir önemi yok gerçekten. Önemli olan, böyle bir hâkimin gerçekte var olması, eğer o değilse bile örneğin türkülere konu olmuş bir Bodrum kadın hakimi Mefaret Tüzün, bile ele alabiliriz. Son derece çalışkan ve tutkulu, aslında bir parça da misyoner, at üstünde araziden araziye koşan bir Cumhuriyet kızı. Harama göz dikmemiş, aldığı her kuruşun hakkını misliyle ödemek için kendini paralayan her meslek erbabından kadınlarımız...

Adalet Yılmaz Kimdir?

Gerçek sanılarak paylaşılan yürek burkan metnin kurgu olduğunu ortaya koyalım...

Hikâyede Adalet Yılmaz'ın 88 yaşında olduğu, kızının 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen depremde ailesiyle birlikte vefat ettiği belirtilmiş. Metnin 2008 yılında internet forumlarında paylaşıldığı görülüyor.

Verili bilgilerden hareketle Adalet Yılmaz adlı muhayyel karakterin 1912-1920 yılları arasında doğmuş olabileceği anlaşıyor. Cumhuriyetin ilk kadın hakimleri arasında Adalet Yılmaz adlı bir kişiye rastlanamıyor.

Her ne kadar eşinin Kore'de şehit olduğu belirtilmiş olsa da Kore Savaşı şehitleri listesi incelendiğinde 1952 yılında şehit olmuş Yılmaz soyadlı bir subayın bulunmadığı görülüyor.

Adalet Yılmaz'ın eşinin ve oğlunun mezarlarının Cebeci Asri Mezarlığı'nda bulunduğu aktarılsa da Kore'de şehit olan askerlerimizin naaşları yurda getirilmemişti.

Türkiye, 1950-1953'teki Kore Savaşı'nda 37 subay, 26 astsubay, 658 er olmak üzere toplam 721 şehit, 2147 yaralı, 346 hasta, 234 esir ve 175 kayıp vermişti

(Kore Savaşı şehitlerimizin sayısı aslında ihtilaflı bir konu. Şehit, kayıp ve firar sayısı farklı zikredilmekle birlikte zaman içerisinde revize de edilmiştir. Genelkurmay kaynaklarının 721 şehit verildiği aktarımına ilaveten toplam şehit sayısının 890 olduğu da belirtilmektedir. BUSAN'da, Kore Savaşı anısına Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yaptırılan BM Anıtsal Mezarlığı'ndaki Türk Şehitliği'nde verdiğimiz 721 şehitten 462'sinin mezarı bulunuyor. Şehitlerin bir bölümünün naaşlarının yeri biliniyor. Kuzey Kore'nin hâkimiyeti altındaki bölgedekilerin mezarları henüz netleştirilmiş değil.

1978 yılında Fransa’da Ermeni teröristler tarafından şehit edilen Kemal Yılmaz adlı bir diplomat bulunmuyor. Dışışleri Bakanlığı tarafından yayımlanan Şehit Edilen Diplomatlar sayfasında ya da şehit diplomatlar üzerine makale ve kitaplarda Kemal Yılmaz adlı bir şehit diplomatın ismi geçmiyor.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Mezarlık Bilgi Sistemi üzerinden yapılan taramada Cebeci Asri Mezarlığı’nda 1978’de vefat etmiş Kemal Yılmaz adlı bir kişiye ait mezarın yer almadığı anlaşıyor.

Atatürk’ün Adalet Yılmaz’a Aydın Lisesi’nde lise öğrencisiyken hemşire yerine hâkim olması tavsiyesinde bulunduğu iddiası da tutarsız. Atatürk, Aydın ve ilçelerine 1924, 1930, 1931 ve 1937 yıllarında olmak üzere toplam 4 kez ziyarette bulunmuştu.

Aydın kent merkezini 3 kez ziyaret eden Atatürk’ün Aydın Lisesi’nde öğrencilerle buluştuğuna dair bir kayıt bulunmuyor. Aydın Lisesi ise Atatürk’ün vefatının 10 yıl sonrasında açılmış. Aydın Lisesi ilk kez 1927-1928 eğitim/öğretim yılı başında vilayet özel bütçesiyle “İkbal Okulu” adı altında ortaokul olarak açılmış. Ortaokul binasının yapımı 1928 yılının Eylül ayında tamamlanmış. 1948 yılında Aydın Ortaokulu lise olmuş ve “Aydın Lisesi” adını almış. Aydın Lisesi ilk mezununu 1951 yılında vermiş.

Cebeci Asri mezarlığında bulunan cesedin Cumhuriyet tarihinin ilk kadın hâkimlerinden Adalet Yılmaz’a ait olduğunun belirlendiğini aktaran bir haberin varlığına da rastlanamıyor.

Yani sizin anlayacağınız hikâye baştan sona kurmaca fakat ne çıkar!... Adaletin bu kadar ayaklar altına alındığı günümüzde geçmişte görev almış olan hâkimlerimiz, hâkimlerimiz olsaydı, acaba ne hisseder ne düşünürlerdi? Gerçekten de o zamanın namuslu, hak-hukuk bilirkişilerin adlarına baksalardı; örneğin sokak ortasında güpegündüz işlenen kadın cinayetlerini, asıl haklının mahpushaneye, onun yerine haksızın, namussuzun baş köşeye veya en azından sokakta adeta kabahatlerini tekrar rahatça işleyebileceği şekilde yaşamasına izin verildiğini görselerdi, bilselerdi ne yaparlardı siz düşünün sevgili okurlarımız-dinlerlerimiz. Ne büyük azap çekerlerdi öyle değil mi? Tıpkı şimdi vicdanlı insanlar gibi...

O yüzden Hayali Hakime’mizin şahsında tüm insanî ruha sahip olan adalet tesis edenlere seslendik çünkü yaşanan olaylar bir vicdanın kolay kolay kaldırabileceği, taşıyabileceği şeyler değil.

Peki çözüm ne? Çözüm, sağduyulu, vicdan sahibi olan daha çok insanın hep bir ağızdan itiraz etmesi. Etkili itiraz yöntemlerinin daha büyük bir konsensusla keşfedilmesi. Eeee ne demişler; ‘Bir elin nesi var, iki elin sesi var...’

Daha umutlu yarınlarda buluşmak dileğiyle.

20 Mayıs 2024

Kaynakça

Ekşi Sözlük

Günver Güneş (2005). “Mustafa Kemal Atatürk’ün Aydın Seyahatleri”. Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi. Mart 2005. Cilt XXI. Sayı 61. Sf: 219-242).

ARI KOVANI

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

KONUK: Neval OĞAN BALKIZ

Şule: Dergimizin sevgili takipçileri yine Neval Oğan Balkız’la birlikteyiz. Birçok konuyu konuşacağımızı söylemiştik. Bu konulardan bir tanesi de bizim sarılmamış yaramız olan deprem meselesi. Kendisi deprem sürecini yaşayanlardan biri. Hataylı olduğunu biliyoruz. Hala çalışmaları devam ediyor. Onun için sözü Neval Hanım’a bırakıyorum ben.

Neval: Teşekkür ediyorum. Depremi konuşmak öyle zor ki öncelikle Hatay ve diğer on ilde 6 Şubat ve 20 Şubat 2023 tarihlerinde yaşanan o korkunç felaketin ardından insanlar bugüne kadar biriktirdikleri ve kendilerini var ettikleri yaşam olanaklarının hepsini kaybettiler. Bu kayıp sadece maddi değil, en ağırı manevi olarak oradaki insanları, kuşakları etkileyecek, kuşaktan kuşağa aktarılabilecek bir travmaya dönüştü. Deprem hiç şüphesiz ki bir doğa olayı ancak içinde bulunduğumuz toplumun, iktidarın ve onun beslediği yerellerdeki çıkar gruplarının, görevlerini yapmayan idari sorumluların kusur ve ihmalleriyle bugüne kadar yapmaları gerekenleri yapmayarak afet yönetiminde afet hukukunun gerektirdiği önlemleri almayarak büyük bir insani felakete dönüştürdükleri bir olay. Yani deprem jeolojik olarak bir doğa olayı ancak orada yaşayan insanlar için, yöneticilerin ve sorumluluğu olan kişilerin kasta varan ihmalleriyle felakete, onların onulmaz acılar çekmesine neden olan bir yıkıma dönüştü. Resmi rakamlara göre bu depremde 50.000 kişi hayatını kaybetti ancak gerçek rakamların, 300.000 civarında olduğunu biz biliyoruz. Bilim insanları, kamuoyu bunu biliyor. Yalnız Hatay’da 30-35.000 kişiye yakın insan, 297.000 konut yok oldu. Başta Hatay olmak üzere, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Kilis, Osmaniye, Adana gibi kentlerimiz etkilendi. Onlarca, yüzlerce, binlerce, 10binlerce insanın, şehirlerin alt ve üst yapılarının, bir daha hiçbir şekilde kültürel dokuyla, hafızalarıyla, sevdikleriyle geçmişte yaşamış oldukları anılarına bir daha kavuşamayacakları, onları yeniden kurma şanslarının olmayacağı, o kayıp duygusunun hayatları boyunca kendileriyle birlikte olacağını, büyük bir boşluk yaratan bir yaşam içerisinde hayatlarını yeniden kurmaya çalışıyorlar. Çok büyük acılar yaşıyor. Bu acılar sadece ekonomik, sosyal, yaşamsal acılar değil. Öncelikle, deprem bölgesindeki insanlar sadece yaşam alanlarını kaybetmekle kalmadılar, gelecek ütopyalarını da kaybettiler. İnsanlar depremden sonra devleti yanlarında görmediler. Bundan sorumlu olan kamu otoriteleri, merkezi ve yerel idareler yani bakanlıktan tutun, AFAD, Kızılay, Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, yereldeki belediyelere kadar o insanların yanında olmadılar. Biz Hatay’da 4 gün karanlıkta, yağmur altında, susuz, aç, sahipsiz... O yıkıntılar altından canhıraş bir şekilde yakınlarını arayarak “bizi kurtarın!” sesleri arasında kendi yakınlarımızı aradık. İnsanların kendi

çocuklarını, eşlerini, tanıdıklarını, sevdiklerini nasıl aradıklarına tanık olduk. Kendi elleriyle o yıkıntılar altından kendi sevdiklerini kurtarmaya çalışmalarını izledik

Biz kendi yaşadığımız şokun, sevdiklerimizi kaybetmiş olmanın travmasını henüz atlatmadan, şehirlerin talan edildiğine tanık olduk ve biz kendi kendimize şunu sorduk: 'Depremi üzerinden Bir buçuk yılı aşkın bir zaman geçmiş olmasına karşın deprem bölgelerinde insanların hala barınma hakkı neden yerine getirilmedi?' İnsanlar hala konteyner denilen konserve kutularına benzer, hiçbir şekilde sağlıklı olarak yaşamlarını sürdüremeyecekleri koşullarda, tıka basa, gettolaşmış, felaket koşulları içerisinde yaşamaya mahkûm edilmiş durumda. İnsanlar halen temiz suya ulaşamıyor, halen güvenli okullarda çocuklarını okutma haklarına sahip değiller. Oradaki kamu binalarının, okulların, aile sağlığı merkezlerinin hiçbirisi güvenli değil. Doktorlar, öğretmenler çok zor koşullar altında görev yapıyor. Her yağmurda o konteynerleri su basıyor, insanların beslenme, barınma, sağlığa erişme, çocuklarının eğitim, yaşamlarını sağlıklı sürdürme hakları yerine getirilmiş değil. Halen Hatay'da 7.400 çadırda yaşamaya çalışıyorlar. Bugün Hatay 200.000-300.000 konteyner kentle adeta bir konteyner şehre dönüşmüş durumda. İnsanların hijyen koşullarında, temiz bir ortamda ne banyo ne yaşam ne bir tuvalete gidebilme imkânları var ama bugün AKP yönetimi orayı hala büyük bir rant alanı olarak kendi yandaşlarına ihalelerle para kazandırma aracı ve ortamı olarak görüyor. Bugüne kadar yapılan belediyeçilik de zaten sadece kentleri rant alanları yaratma, bölüştürme ve bölüştürdükleri rantlar üzerinden kendi yönetimlerini sürdürme araçları olarak gördü. İnsanların kendi kentlerinde, yaşam haklarını, beslenme haklarını, temiz bir çevrede temiz bir hava alarak belediyenin sağladığı müreffeh bir şekilde altyapısıyla, parklarıyla, ulaşımıyla, pazarlarıyla, sanatlarıyla, kültürleriyle bir şehir içerisinde yaşama haklarını, sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürme haklarını asla gözetmediler. Depremi yıkımının nedeni bugüne kadarki merkez yönetiminin ve yerel yönetimlerin kusurlarıdır. Hatay'dan bir örnek vereyim size, Hatay kadim tarihinde milattan sonra 115 yılından başlamak üzere 8 kez depremlerde yıkılmış, yok olmuş bir kent. Biliyorsunuz ki Türkiye deprem kuşaklarının en büyüklerinden biri, kuzey Anadolu fay hattıdır. Karadeniz'den geçer, İstanbul'da son bulur ki, İstanbul'u da büyük bir tehlike beklemektedir. İzmir'i, Muğla'yı da aynı tehlike beklemektedir. Son olarak biliyorsunuz Tokat'ta 5,6, 5,4 büyüklüğünde bir deprem oldu. Malatya sürekli sallanmakta, bilim insanları, jeologlar, deprem bilimcileri Türkiye'yi sürekli uyarmaktalar. 'En yaşamsal konu deprem,' diyorlar ki doğrudur. Bu kadar yaşanan acı tecrübeye karşı halen önlem alınmamaktadır, halen önceliğimiz deprem olmuyor, ne yazık ki halen yaşanmışlıktan ders almış değiliz. Halen öyle bir şehirçilik, planlama, belediyeçilik anlayışına sahip değiliz ve gelecek kuşaklar, değişik şehirlerde aynı acıları yaşayacaklar. Çok üzülerken söylüyoruz, bu bilimsel bir gerçeklik. Düşününüz ki Hatay kadim tarihinde 8 kez yıkılmış; M.S. 115'te, 528'de, 1.876'da olmuş. Süregelen, deprem yıkımlarını yaşayan bir kent. Bu kentin 14 yıl belediye başkanlığını yapan kişilerin ya da bakanlığın, 2021'de il risk azaltma planı AFAD kapsamında Türkiye'de şehirlerin afetlere maruz kalma olanağını ve riskini anlatan raporlardır ve her kent için bir il risk azaltma planı düzenlenir. Keza Hatay için de 2021 yılında en son bir risk azaltma planı açıklanmıştı. O planda, böyle bir depremin yaşanacağı, felaketin boyutlarının ne olacağı, kaç insanın öleceği çok yakın bir şekilde tahmin edilmiş olmakla birlikte, devletin önlem alma yükümlülüğünün açıklanmış, alınması gereken tedbirlerin tek tek sayılmış olmasına karşın, ne yazık ki, ne belediye, ne merkezi yönetim bu yönde hiçbir önlem almamıştır. Bir afet yönetimi planı oluşturmadığı ve gerekli koordinasyonları sağlamadığı için de Hatay'da ve diğer illerde yaşanan deprem bir kuşağın maddi, manevi yok olmasına neden olmuştur. Bir kent yok olmuştur. Deprem insan haklarının top yekûn ihlalidir. Deprem bölgesinde yaşayan insanlar, deprem sonrasında yaşam hakkına sahip değiller. Yaşam hakkının korunması sorumluluğu yerine getirilmemiştir. Eğitim, sağlık, çalışma,

sağlıklı çevrede yaşama, barınma, sağlıklı gıdaya ulaşma, çocuklarını güvenli yerlerde okutma, eğitim hakkına ulaşma... ve onun da ötesinde şu anda Hatay örneğini söyleyebilirim ki Gelecek öngörüsünü kaybetmiş bir topluluk halinde yaşıyor insanlar hala orada. İnsanlar nasıl bir yerde, nasıl bir kent planı içerisinde, nerede barınacaklarına, mevcut mülkiyet haklarının nasıl korunacağına, barınma haklarının nasıl sağlanacağına, güvenli bir ulaşımdan hırsızlara karşı kendi yaşamlarını nasıl savunacaklarına dair hiçbir öngörüye, olanağa sahip değiller. Depremi üzerinden bir buçuk yıl geçmiş olmasına karşın halen çok sistematik bir şekilde yağma olayları devam etmekte. İnsanlar çadırlarda ve konteynırlarda kendi yaşam güvenlikleri sağlanmamış şekilde tedirginlikle yaşamayı sürdürüyorlar. Günlük yaşam içerisinde doğal olarak bir insanın yaşamsal düzenini yani biyolojik, fizyolojik ve moral yönlerinin ki biz birer biyolojik yaratıyız ve insan olarak gelişebilmek için bu 3 yönümüzle gelişmek, varlığımızı sürdürmek durumundayız ancak varlıksal koşullara sahip olmayan bir deprem kuşağı yaratıldı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ya da hükümet, devleti ayrı tutuyorum, Hükümet belediye seçimlerini kazandıktan sonraki Hatay'ı şu anda AKP almıştır. Seçimlerden 3 hafta önce Hatay'a gelen partili Cumhurbaşkanı demişti ki; 'siz Hataylılar, garip kaldınız, mazlum kaldınız. Siz bize oy verin. Belediyeyi bize verin. Belediyeyle merkezi yapı paralel çalışırsa sizin sorunlarınızı çözeriz.' Yani, Hatay'a şantaj yaptı dedi ki "Ey Hataylılar, bu koşulların değişmesini istiyorsanız AKP'ye oy verin. AKP ye oy vermediğiniz için de siz mazlum kaldınız."

Halkı bu şekilde ayırtıran, halk arasında bizden olanlar ya da bizden olmayanlar şeklinde ayrım yaparak kendisine oy vermeyeni cezalandıran bir siyasal mantık ile deprem bölgelerinin sorunlarını çözeceklerine çok ihtimal verdiklerini sanmıyorum. Ama ben insani duyarlılıktan, oradaki sivil kitle örgütlerinden, halkın dayanışma biçimlerine kadar, halkın kendi taleplerine, kendi yaşamına sahip çıkacağına, bunun takipçisi olacağına inanıyorum. Deprem bölgelerinde çok yönlü bir şekilde sivil kitle örgütleri, demokratik kitle örgütleri, sendikalar ciddi bir çalışma içindeler. Çok ciddi bir halk dayanışması örgütlediler. Deprem sonrasında halkın yanında oldular ve halk ayakta kalabildiyse emin olun bu şekilde sivil kitle örgütlerinin çok büyük desteğiyle ayakta kalabildi. Bu konuda kadın örgütleri de çok güçlüydü ve alandaydı. Onu da belirtmek gerekir.

Şule: Neval Hanım siz sık sık Hatay'a gidiyorsunuz ve bu çalışmalara eşlik ediyorsunuz. Neler yapıyorsunuz? Biraz da onu somut olarak anlatırsanız belki izleyicilerimiz daha da çok yararlanabilirler.

Neval: Kent tamamıyla yok oldu. Kentin binaları, sokakları, altyapısı, üstyapısındaki tüm yaratmış olduğu tarihsel, sosyal, ekonomik, varlıksal doku tamamıyla yok oldu ve oradaki eğitilmiş insan kuşağını da kaybettik. Biz örneğin doksana avukat arkadaşımızı kaybettik, seksene yakın doktorumuz yok oldu, Toprağa karıştı. Buna benzer yetişmiş insan gücünün, yaratılmış ekonomik zenginliğin yok olduğu, tarım alanlarıyla, işletmeleriyle büyük bir ekonomik yıkımın olduğu bir yerde deprem sonrasındaki halkın çok ciddi bir travma içerisinde, çok büyük bir stres altında çok ciddi bir belirsizlik; yaşamdan kopma sonrasında, kendini yeniden var etme gücüne kavuşma sorunu yaşadığını tahmin edersiniz. Biz ne yaptık? Depremden hemen sonra 6 ve 20 Şubat depremleri arasındaki o tarihte; ilk 4 gün Devlet ve belediye de yanımızda değildi. Alanda hiç kimseyi görmedik. Alanda sadece yıkımlar altında kalan insanlar, korkunç bir soğuk, elektriklerin, suların olmadığı, internet şebekelerinin yok olduğu, şu bir bardak suyu bile bulamayacak bir ortamda olan, canhıraş bir şekilde yakınlarını bulmaya, yıkıntılar altından kendi sevdiklerini kurtarmaya çalışan insanların büyük bir travması. Bir savaş sonrası görünümünde bir ortamda kaldı insanlar. Biz Depremden yaklaşık bir hafta sonra. Çadırların kurulmasını sağladık.

Çadır temini için öncelikle toplu olarak yağmurdan korunabilecek alanların sağlanması için büyük bir Koordinasyon Merkezi oluşturduk. Her 3 mahallede bir mahallenin ihtiyaçlarını giderebilecek koordinasyon merkezlerini harekete geçirdik. Oradaki arkadaşlarımızla görev bölüşümü yaptık. Yoğun kayıpların yaşandığı merkezlerde, kayıp bildirim listelerinin oluşmasını sağladık. İnsanların çadırdaki sıcak bir çorbaya ulaşabilme olanağını sağladık. Yemek koordinasyonunu var olan olanaklarla insanların arasındaki dayanışmayla, birbiriyle paylaşmanın gücünü yaratmaya çalıştık. Önceliğimiz, ihtiyacı olan insanlara sağlıklı bir şekilde çadır temin etmek üzerine kuruluydu. Bunu Afad'la birlikte yapmaya çalıştık ama AFAD koordinasyonu o kadar yetersizdi ki bunu daha çok sivil kitle örgütleri, mahalle dernekleri, mahalle muhtarlarıyla birlikte yaptık.

Birincisi çadır teminiydi. İkincisi, kayıp yakınlarının bildirimleriyle kayıp listelerinin oluşturulmasıydı. Arkasından yemek dağıtımlarının yapılması, bu yemek dağıtımları sırasında öncelikle çocuklu annelerin, engellilerin ve yaşlıların bakımının sağlanacağı sağlıklı çadır alanlarının yaratılmasıydı. Sistematiik olarak biz bunları önceledik. Daha sonra elde edebildiğimiz olanaklarla konteynerlara yerleştirmeye çalıştık insanları. Konteynerlar gelmeye başladığı zaman bunların taleplerinin, bunların sağlanmasının takipçisi olduk. Enkaz altında kalan ve kayıp olduğu bildirilen kişilerin listelerini, kimlik bilgilerini sağlıklı olarak elde etmeye çalıştık ve bunu yereldeki merkezi otoriteye, valilik ve kaymakamlıklara bildirmeye çalıştık. Sağlıklı bir şekilde 3 öğün yemek verilmesini sağladık ki burada İstanbul, İzmir, Mersin, Muğla Belediyeleri gerçekten yerelde çok iyi bir organizasyonla çok güzel yemekhane merkezleri kurdu o insanlara. Yemeklerin dağıtılması anlamında görevli arkadaşlarımızı oraya yönlendirdik. Oraya gelip yemek alabilecek durumda olmayanların bulundukları yere yemekleri ulaştırmak için koordinasyonlar oluşturduk. Özellikle gebe ve 06 yaş grubunda çocukları olan annelerin çadırlarda kalmasını, temiz suların oraya ulaşmasını, temiz suların herkese eşit şekilde dağıtılmasını sağlamaya çalıştık. Bunların bildirimlerini yapmaya çalıştık. En önemli sorun, depremden 4 saat sonra çok ciddi bir şekilde şehrin yağmalanmaya başlamasıydı. Hırsızlık olayları o kadar sistematiik bir şekilde arttı ki, insanların can ve mal güvenliği zaten yoktu, o koşullarda ama çok daha sistematiik bir şekilde yıkılmış olan evlere hırsızların dadandığı, sistematiik hırsızlık olaylarının yaşanmaya başladığı, evdeki elektrik tablolarının dahil çalınmaya başlandığı bir yağma ve talan dönemi başladı. Çok korkunçtu. Bunların takibini sağlamak için mahalle örgütlenmelerini, mahallenin kendi gençlerinin örgütlenerek bu olayları takip etmesini sağladık. Bunlara eş zamanlı olarak yıkılan yerlerden hukukî davalarda kullanacağımız delilleri toplamak için örnek alımlarına başladık. Bunu koordine ettik. Hatay Barosunda ki arkadaşlarımızla birlikte çok yönlü olarak hukuksal anlamda bir örgütlenme yaptık, hukuk dillerini oluşturduk. Aynı şekilde yaşamsal bir örgütlenme yaptık. Beslenme ve sürdürülebilir gıda temini için oradaki insanlara temiz suyum, yiyeceklerin sağlanması, battaniye ve çadır dağıtımının sağlıklı yapılabilmesi için örgütlenmeler kurduk. Gelen yardımları oraya kanallize ettik. Gelen yardımların heba olmaması, adil bir şekilde dağıtılması, gerçek ihtiyaç sahiplerine ulaştırılması için organizasyonlar kurduk, insanları çadırlara naklettik. İnsanların kayıp bildirimlerini listelemeye çalıştık. Kimlik bilgilerini sağlıklı tutmaya çalıştık.

Ne yazık ki bugün yok olan tarihsel kadim, birikimli bir kent yaşamının yok olmasıyla değil, gerçekten o kentin tarih boyunca getirdiğı sosyal ilişkileriyle, anılarıyla, kültürüyle, yaşam zenginliğiyle yok olmasıyla karşı karşıya kaldık. Hatay kadim kimliğiyle yok oldu. Sadece Hatay değil eminim diğer yerlerde de aynı şekilde yaşandı ama şu anda hala insanlar orada kayıplarını arıyorlar ve halen devlet bunlara karşı bir girişimde bulunmuş değil. Halen Türkiye Büyük Millet meclisi buna ilişkin bir meclis araştırma komisyonu kurmuş değil ve halen o insanların acılarını dindirecek bir sistematiik planlama, bir program yapmış değil.

Bunun ötesinde bu kadar büyük yıkıma uğramış kentlerde devlet halen mücbir sebep dediğimiz; o insanların işletmeleriyle, ekonomisiyle, esnafıyla, ticaretiyle SSK ve vergi borçlarını ödemek yönünde bir kolaylık sağlamak, bu borçları 2 sene 3 sene ertelemek, hatta bu borçları silmek anlamında onları yeniden eski çalışma koşullarına, kendi işletmelerini yeniden kurma, ekonomik faaliyetlerini sürdürme ve onları teşvik etme yönünde desteklemek yerine onların şu anda sanki hiçbir şey olmamış gibi vergilerini, SSK primlerini, borçlarını ödemelerini istiyor. Depremzedeye bunu reva görürken kendi yandaşlarına, o beşli çeteler diye anılan kesimlere devlet hazinesinden bol bol krediler dağıtırken, onlara yap işlet devret anlamında, tüm emekleri bu ülke halkının yarattığı tüm parasal değerleri kendi yandaşlarına aktarırken onlara peşkeş çekerken onların vergilerini silerken onlara muafiyet getirirken 11 ilde bu ülkenin en büyük gelirini sağlayan kesime; işverenlerine, sanayicisine, tarımcısına, esnafına maalesef bu kolaylığı sağlamıyor. Devlet maalesef yıkımlar altında halen kendisini ayakta tutmaya çalışan emekçilere bir vergi erteleme, bir SSK primini erteleme, hatta borçları silme, yeniden teşvikler sağlama, faizsiz kredi verme ve fon sağlama, bedelsiz fon, teşvikler sağlama yönünde bir program yapmış değil. Böyle bir kolaylık sağlamış değil. Bu da mağduriyetin çok daha büyük bir bölümünü oluşturuyor ne yazık ki.

Şule: Paylaşımlarınızdan aklıma takılan bir soru daha var. Hiç kuşkusuz sivil toplum örgütleriyle bayağı güçleniyorsunuz, enerji kazanıyorsunuz ama bir yanıyla da bireysel olarak bunlarla mücadele etmek, hele hele Hataylı biri olarak kayıplarını arayan birey olarak çeşitli sıkıntılar yaşıyorsunuz. Bireysel boyutlarıyla paylaşabilir misiniz? Yani nasıl bir baş etme mekanizması geliyor? Duygusal olarak insanın zaman zaman çok ağladığı, öfkelenildiği anlar oluyordur mutlaka. Birazcık da bu süreçleri paylaşarak sonlandıralım isterseniz.

Neval: Her acının bireysel bir yönü, gir de toplumsal yönü var. Bireysel yönüyle bunlarla baş etmek inanın çok zor. Tek tek bu travmaları atlatmak anlamında her birimizin kendi iç dünyasını yeniden yapılandırması, yeniden ayağa kalkması, hayata tutunması, geçmiş acıları aşmak anlamında çabalarımız çok yoğun. Bu travma unutulabilir mi? Asla unutamazsınız o travmayı. O travmayı kabullenerek yaşamayı öğreniyorsunuz, başka bir yolunuz yok. Ya yaşamı devam ettireceksiniz, ayakta kalacaksınız ya da o travmanın altında ezileceksiniz ve yok olacaksınız. Bizler, toplumsal sorumluluk duyan, bilimsel ve bireysel direnci olan insanlar, yaşamı yeniden kurma iradesini göstermek zorundayız. Biz kendimizi buna ikna ediyoruz. Travmamızla kendi kendimizi sağaltıyoruz ve inanın şunu söyleyebilirim, depremi yaşayan insanlar olarak biz yan yana durduğumuzda birbirimizin acısını alıyoruz. Hani derler ya ‘İnsanın acısını insan alır,’ Yaşar Kemal öyle demişti Birbirimizin acısını almayı, birbirimizin ruhunu iyileştirmeyi öğrendik. Bizi acı ortaklaştırdı. Ayrıca Hatay halkı diğer kentlerden farklı olarak ortak kadim bil geleneğin, kültürün, beraber gülmenin, beraber ağlamanın direncini çok iyi deneyimleyen bir halk. Biz bu konuda güçlüyüz. Hatay halkı birbiriyle dayanışmayı, birbirini sevmeyi, birbirini kabullenmeyi çok sever. Çünkü biz çok dilli, çok dinli, çok farklı etnisitelerden bir araya gelmiş bir halkız. Hatay'da Arap sünniler, Arap aleviler, Türkler ,çerkezler, Ermeniler, Yahudiler var. Katolik ve Ortodoks Hristiyanlar var. Biz tüm dilleri, tüm etnisiteleri isterleştirmiş, her birimizin bir kültür değerini, diğerinin de kültür değeri kabul etmiş, birbiriyle kaynaşmış, birbirinin acısını ve sevincini paylaşmayı öğrenmiş bir halkız. Hatay'da biz birbirimizin acısını iyileştirmeyi biliyoruz şu anda. Hatta Deprem sonrasında gitmiş insanların yüzde sekseni Hatay'a döndü. Hatay'da sağlam hiçbir bina yok hemen hemen ama biz bir arada konteyner'da birlikte yaşamayı tercih ediyoruz. Başka kentlerde olmaktansa orada olmak bize iyi geliyor. Daha çabuk iyileşiyoruz. Dolayısıyla biz kişisel olarak kendi kendimizi ayakta tutuyoruz. Hatay sevgisi, yaşama yeniden başlama direnci bizi ayakta tutuyor. Toplumun bir parçası olarak tüm Türkiye halkıyla birlikte

şuna inanıyoruz; deprem Türkiye'nin bir gerçeği bugün Hatay ve 11 kent yıkıldı, diliyoruz ve umuyoruz ki aynı şey İstanbul'da, İzmir'de, Muğla'da, Denizli'de, Antalya'da yaşanmaz. Ama biz biliyoruz ki Türkiye'nin gerçeği bu ve bilim insanlarının dediği gibi yarın Malatya'da, öbür gün maalesef Bingöl Karlıova'da Doğu Anadolu fay hattının sonları kırılacaktır. Keza İstanbul'da kuzey Anadolu deprem fay hattının zomları kırılacaktır. Keza İzmir'de maalesef çok yoğun bir deprem tehlikesi var. Biz hep beraber merkezi ve yerel idarelere şunu söyleyeceğiz, deprem dirençli kentler istiyoruz, afete dirençli bir toplumu örgütlemek zorundayız. Biz afetlerle baş edecek önlemlerin alınmasını, insanların ölmeyecekleri kentlerin inşa edilmesini, ruhsata aykırı binalara izin verilmesinin engellenmesini, mikro bölgeleme dediğimiz sismik araştırmaların yapılarak kentlerin kurulmasını müteahhitlerin denetlenmesini, yapı denetim şirketlerinin bağımsız olmasını, inşaat Mühendisleri Odası'nın, Mimarlar Odasının bu süreçte yetkili olmasını, üniversitelerin koyduğu raporların alınacak önlemlerin tek tek yerine getirilmesini, kentlerin, insanların mutlu bir şekilde yaşayacakları alanlar olarak inşa edilmesini istiyoruz. Müteahhitlerin ve oradan para, rant bekleyen müteahhit devletlerin, müteahhit rant üyelerinin kurbanı olmak istemiyoruz. Bu ülkede ölmeden, kuşaklar boyu güvenle içinde yaşayacağımız kentlerin kurulmasını istiyoruz. Rantçı belediyeciliğe hayır denmesini istiyoruz. Biz bunun takipçisi olacağız. Biz afete dirençli bir toplum olarak örgütlenmeyi öğrenirsek, depremlerde de övmemeyi öğrenmiş olacağız, tıpkı Japonya, Tayland gibi diğer ülkelerin öğrenmiş olduğu gibi.

Şule: Sevgili Umudun Kadınları izleyicilerimiz Neval Hanım'la çok güzel bir söyleşi gerçekleştirdik yine bir BİSET. (Bilim Sanat ve Eğitim) Derneğinde. Neval hanımın bayağı duygusallaştığını ses tonundan anladım. Epeyce rahatladığını da düşünüyorum. Bizi hem duygusallaştırdı hem de rahatlattı. Bu ikisini bir arada nasıl bize yaşattı onu da artık siz bu söyleşiyi izlerken daha iyi değerlendireceksiniz. Biz televizyonlarda ya da sosyal medyada izlediğiniz deprem konularını duygusallaştıran, onların daha çok acılarını ortaya çıkaran bir söyleşi yapmak istemedik. Ne yapılması gerektiğini, neler yaşandığını anlatan, duyguların ve mantığın bir arada olduğu düşünceler paylaştı bizimle neval hanım. Çok teşekkür ediyoruz. Başka söyleşilerde yine Neval Hanım'la farklı konularda sizlerle birlikte olacağız.

20 Nisan 2024

DÜŞLERİM VE BEN

YAZAN: Yayla BOZTAŞ

yaylaboztas@yahoo.com

Bir zamanlar uyumamak için beynime hükmetmeye çalışan ben şimdi neredeyse uyumak için ona yalvarıyorum. Ne yazık uyuduğum saatler azaldıkça o kıymetli uyku anlarında beni bırakmıyor düşlerim. Onlar da dar zamanların resimleri oldu. Oldubittiye getirilen kısacık zamanlarda birlikte oluyoruz artık.

Ne demişti bir bilen, uykunuz kaçınca, uyuyamadım diye dertlenmeyin. Takılırsınız uyuyamadığınıza... En iyisi kitap okumak. Uyku okurken yakalasın beni. Ama uyuyunca elinden düşen kitabın sesi hiç de hafif değil. O zaman sil baştan...

Okuduğum sayfadan kaç kez geri döndüm. Bu yazar da söyleyeceğini ne kadar dolandırıyor. Okur anlamazsa daha derin bir yazar mı olacak acaba? Anlaşılmaz olursa yazdıklarının değeri artıyor demek. Okuduğumdan hiçbir şey anlamadım. Şimdi de takarım kafayı. Ben bu kadar yetersiz

miyim? Kitabı yok satan yazarı anlamıyorum. Pes etmemeliyim, okuyacağım. Yok öyle anlamadım diye vazgeçmek. Üçüncü kez aynı sayfayı okuyorum.

O gözümün önünden geçen siyahlık da ne? Bir daha bir daha. Gözlerime bir şey mi oldu? Satırları göremiyorum. Bir satır silindi sanki. Sözcük aralarında boşluklar nasıl oluştu. Dış değiştiren çocukların gülünç ağzı gibi cümleler. Sayfadaki harfler nereye gidiyor? Yastığımda, yerde, terliklerimin içinde harfler. Bak birkaçı da başka bir kitabın içine saklandı. Acaba nereye ulanıp nasıl bir sözcük oluşturacak? Sayfalar siliniyor birer ikişer. Daha öncekiler de. Sözcükler kaçıyor benden. Harfler ya da. Artık geride bembeyaz ak sayfalar var. Gölgesi bile kalmamış harflerin. Elimde sözcüklerini yitiren kitap, sesini yitiren şarkılar gibi hüznü. Uyudum mu? Gördüklerim düş mü yoksa.

Artık uykuyu düşüncelerimle dürterek rahatsız etmeden susmalıyım. Şimdi de sesler... Demir alan bir geminin, ya da pranga mahkûmlarının zincir şakırtıları. Metalik... Ağır... Sancılı. Üst üste düşüyor demir halkalar. Düşüncelerimin halkaları. Akıp geliyorlar bir yerlerden. Sanki gökten bir zincir boşalıyor. Altında kalırsam düşüncelerim bitebilir... Susarım, uyurum, üstelik düş de görürüm belki.

Düşlerimde benimle olan sevdiklerim, yitirdiklerim, hiç tanımadıklarım, korkup kaçtıklarım ben uyanınca nerelere saklanıyorlar? Sanki gün ışıyla gizemi bitecek gölgeler gibi kuytulara sığınıyorlar. Belki başucu kitabımın arasına, dolabın üstüne, giysilerin ceplerine, ayna sıyrıla camının arasına. Bir sonraki gece yeniden gelmek için...

İnsanın nasıl bir çaresizliğidir istediği bir düş görürken uyanırsa biteceğini düşünüp korkmak, yüreğine sızan sevincin gerçek olmayışına üzülme. Tam kâbus görürken “Korkma, bu bir düş uyanacaksın her şey bitecek.” demenin tam tersi. Düş olduğu için sevinmek ya da üzülme... Hep ikilemelerimiz.

Annemi, babamı görüyorum. Çok sıcak duygularla, kopma anı hiç yaşanmamış gibi. Damağımda annemin tatlısının tadı. Birlikte olmanın sevincini yaşıyoruz. Neden sızar o sevincin arasına düş denen o kısacık uyanış. Anında içimde bir sızı... “Bu yalan, bu biraz sonra silinecek bir resim, uyanınca kocaman bir boşlukta yine yalnızlığınla kalacaksın... Birkaç gün geçsin izi bile kalmayacak, zamanla unutulup gidecek içindeki sevinç...” der o kıskanç gerçek.

BİLİM DÜNYASINDA BU AY MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhabalar değerli dergi izleyicilerimiz. Yine ezber bozan, düşündüren, bazılarına katıldığımız, bazılarına karşı temkinli olduğumuz birbirinden farklı bilimsel araştırmalarla sizlerle.

Önce başlıklar:

Uykusuzluğa 'en çok' hangi içecek neden oluyor?

En zeki çocukların doğduğu aylarla ilgili araştırma. Çocuğunuz dahi olabilir!

İngiliz kız, 'çığır açıcı' bir gen tedavisi ile ilk kez duymaya başladı

Herkes uyan 'evrensel kan' üretmek mümkün mü?

Uykusuzluğa 'en çok' hangi içecek neden oluyor?

Uyku vaktinden önce kahve veya çay içmemenin tavsiye edildiği bilinirken, yeni bir araştırmaya göre uykusuzluk için daha da kötü olan bir içeceğin süt olduğu ortaya kondu.

Araştırmada kahve, çay ve sütün kişinin uyku kalitesini etkileyip etkilemediği incelendi ve ortaya ezber bozucu sürpriz bir sonuç çıktı.

Araştırmada uyku düzenini olumsuz derecede etkileyen en önemli unsurun kahve ya da çay değil, süt olduğu tespit edildi.

Kahve ve çayın, beyindeki uykuyu teşvik eden reseptörleri bloke eden kafein bakımından zenginken, kalsiyum ve D vitamini bakımından zengin olması nedeniyle sağlığa birçok faydası olan sütün de zararlı etkilere sahip olabileceği ortaya kondu.

Araştırmacılar tarafından yayınlanan ortak bir açıklamada, şunlar kaydedildi:

"Hangi içeceklerin uykumuzu diğerlerinden daha fazla etkilediğini öğrenmek için katılımcılara, uyku takip cihazları ve beş farklı içecek sağladık. Daha sonra her katılımcı beş gün boyunca farklı bir gece yaşadı, bu da ne kadar iyi uyuduklarının bir kaydıydı. Süt, iyi bir gece uykusu için en kötü içecekti: katılımcılar tipik bir geceden neredeyse bir saat daha az, sadece 6 saat 52 dakika uyudular. Popüler inanın aksine kahve yatmadan önceki en kötü içecek değil, katılımcıların sadece 54 dakika uyumasını engelledi. Çay ise, yatmadan önce içilebilecek en iyi içecektir ve en çok rüya görmeyi teşvik eder, bir saat 14 dakika derin uykuyu teşvik etti." Teesside Üniversitesi'nden Profesör John Young, **"sütün yatmadan önce iyi bir içecek olmadığını"** açıkladı.

Young, özellikle bir insanda süt ürünlerine karşı alerji, laktoz intolerans veya irritabl bağırsak sendromu (IBS) olması durumunda, bireyi **"rahatsızlık"** yaratan ve uyanık tutan semptomlara neden olabileceğini söyledi.

Young, *"Bu belirtiler uykuya dalmayı geciktirecek ve hatta iyi bir gece uykusuna müdahale edebilir. Bu nedenle, bu insanlara yatmadan önce süt içmekten kaçınmaları tavsiye edilir. Benzer şekilde, asit reflüsünden muzdarip olan herkes, yatmadan önce sütlü çay veya protein açısından zengin herhangi bir şey tüketirse muhtemelen mide ekşimesi ve yetersizlik belirtileri yaşayacaktır"* dedi.

Young, konuyla ilgili araştırmaların karışık olsa da başkaları için süt içmenin uykuya dalınmasına yardımcı olmada faydalı olabileceğine dair kanıtlar olduğunu da belirterek, şunları kaydetti:

"Yatmadan önce sütün uykuya dalma ve iyi bir gece uykusunu sürdürme yeteneğimizi geliştirdiğine dair kanıtlar aslında büyük ölçüde genel diyetimize, fiziksel aktivitemize ve gün boyunca güneş ışığına maruz kalmamıza bağlıdır."

Başka bir araştırmaya göre de yeterli süt ve süt ürünleri içeren bir diyetin, uyku alışkanlıklarını iyileştirmeye yardımcı olacağı ifade edilmişti.

En zeki çocukların doğduğu aylarla ilgili araştırma. Çocuğunuz dahi olabilir!

İnsanların birçoğu doğduğu ayı ve günü sadece burcuyla ilişkilendirir. Ancak, araştırmacılar bunun farklı sonuçlara neden olabileceğini verilerle ortaya koydu. Araştırmalar, bebeklerin dünyaya merhaba dedikleri ayın onların zekâlarında belirleyici bir faktör olabileceğini ortaya koyuyor. Araştırmacılar tarafından 1 milyonun üzerinde öğrencinin verileri dikkate alınarak yapılan çalışmada, en zeki çocukların hangi ayda doğdukları tespit edildi. 6 ile 15 yaş arasındaki çocukların

ABD'deki okul performansları dikkate alınarak yapılan çalışmada şaşırtıcı sonuçlar ortaya çıktı. Bilim insanları, Eylül ayında dünyaya gelen çocukların ders performanslarının diğer aylarda doğan çocuklardan belirgin şekilde daha fazla olduğunu tespit etti. Bu çocuklar ortaokul ve liselerde en başarılı olmalarının yanı sıra, üniversitelerde de en yüksek dereceleri elde etmekte. Başarılı çocukların aksine, en başarısız öğrenciler ise genellikle Ağustos ayında doğuyor. Her ne kadar Ağustos ayında doğan çocuklar akademik anlamda en başarısızlar olarak gösterilse de spor alanındaki en yetenekli isimler ise Ağustos doğumlu çocuklardan oluştu. Futbol, basketbol ve birçok alandaki en yıldız oyuncuların Ağustos ayı içerisinde dünyaya geldiği tespit edildi.

İngiliz kız, 'çıgır açıcı' bir gen tedavisi ile ilk kez duymaya başladı

İngiltere'de sağır doğan bir kız çocuğu, çıgır açıcı nitelikte bir gen tedavisi ile işitme cihazı olmadan duyabilmeye başladı. Opal Sandy'ye birinci yaş günü öncesinde başlayan tedavi altı ay sonra sonuç verdi.

Sandy artık fısıltıları dahi duyuyor ve "Anne", "Baba" ve "Uh-oh" gibi kelimeleri söyleyebiliyor.

Kulak içine gen infüzyonu uygulanarak, Sandy'nin kalıtsal sağırlığa yol açan hasarlı DNA'sı değiştirildi.

İspanya, İngiltere ve ABD'de Opal'in de aralarında olduğu bir grup hasta, test aşamasındaki tedavi için seçildi.

18 aylık olan Sandy'nin anne ve babası, kızlarındaki ilerlemenin akıllara durgunluk verici olduğunu söylüyor.

Küçük kızın beş yaşındaki ablası Nora da kalıtsal sağırlık hastalığı ile dünyaya geldi ve koklear implant cihazı kullanıyor.

Bu cihazlar, iç kulağın içinde yer alan sinirleri elektriksel olarak işitme "hissi" veriyor.

Cihaz, kulak zarı olarak bilinen kısımdaki hasarlı ses algılayıcı tüy hücrelerini atlayarak doğrudan işitme sinirini uyarıyor.

Gen tedavisinde ise, Otof geninin çalışan bir kopyası, geliştirilmiş, zararsız bir virüs kullanılarak hücreye iletiliyor.

Küçük kızın sağ kulağına genel anestezi altında bu yeni tedavi uygulandı. Sol kulağına ise koklear implant yerleştirildi.

Opal, birkaç hafta içinde sağ kulağında alkış gibi yüksek sesleri duyabilmeye başladı.

Altı ay sonra, Cambridge'deki Addenbrooke Hastanesi'ndeki doktorları, gen tedavisi uygulanan sağ kulağın kısık sesleri, hatta fısıltıları bile neredeyse normal şekilde işitebildiğini tespit etti.

BBC'ye tedaviyle ilgili konuşan araştırma direktörü ve kulak cerrahı Profesör Manohar Bance, "Onun sese tepki verdiğini görmek harikaydı" dedi.

Uzmanlar, terapinin diğer ileri derece işitme kaybı türlerinde de işe yarayacağını umuyor. Çocuklardaki işitme kaybı vakalarının yarısından fazlasında genetik nedenler rol oynuyor.

Profesör Bance, deneyin gen terapisinin daha yaygın işitme kaybı türlerinde kullanılmasının önünü açmasını umuyor:

"Küçük çocuklarda gen terapisini kullanmaya başlayabilmeyi umuyorum. Böylece işitme duyusunu gerçekten geri kazanabiliriz. Onların koklear implantlar gibi yenilenmesi gereken cihazlar takmalarına da gerek kalmaz"

Otof genindeki bir varyasyonun neden olduğu işitme kaybı, konuşma gecikmesi gibi olasılıklar nedeniyle bazen çocuk iki veya üç yaşına gelene kadar tespit edilemeyebiliyor.

Ancak risk grubundaki aileler için İngiliz Sağlık Servisi'nde testler bulunuyor.

Profesör Bance işitmenin erken kazandırılmasının beynin gelişimi anlamında önemli olduğunu söylüyor.

Herkes uyan 'evrensel kan' üretmek mümkün mü?

Dünya genelindeki sağlık ağlarının en önemli parçalarından biri kan bağışçısıdır. Ancak herkesin kanı herkes için uyumlu olmadığından, kan nakli durumlarında gerekli kan türlerinden yeterli miktarda olup olmadığının sürekli kontrol altında tutulması gerekiyor. Yeni araştırmalar, evrensel bağış kanı yaratmamıza yardımcı olabilir ve tıpta büyük bir devrim yaratabilir. Chip'in aktardığı bu tür bir atılım, bilim insanları ve doktorlar (ve kana ihtiyaç duyan hastalar) tarafından heyecanla karşılanacaktır. İlginç bir şekilde bu başarı, neredeyse herkesin bağırsaklarında bulunan bir bakteri enzimi sayesinde mümkün olabilir. Bu enzim, kan grubunun belirlenmesine yardımcı olan kırmızı kan hücrelerindeki antijenleri ortadan kaldırabiliyor.

Çeşitli kan grupları arasındaki farklılaştırıcı faktörleri ortadan kaldırabilirsek, şu anda antijenlerine göre gruplara ayırdığımız ve sınırlı olan kan stoklarımızdan daha geniş çapta kullanılabilecek evrensel bağış kanına sahip olabiliriz. Kan nakillerinin bazı tedaviler için ne kadar önemli olduğu düşünülürse, böyle bir atılım tıbbi sistemimizi sonsuza dek değiştirecektir.

Gelecek sayımızda daha umut vaat eden araştırmalarla buluşmak dileğiyle sevgiyle kalın.

17 Mayıs 2024

KUŞ SESLERİ ÇOĞALINCA

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Sokağımızın daha doğrusu komşumuzun papağanı yine işbaşında. Balkona geldiğimde güneşin sıcak yüzüyle karşılaştım. Bu görünmez kollarıyla balkonumda sıralanmış bütün çiçeklerimi sarıp sarmalamıştı. Ben de o sıcaklığa eşlik etmek için sevgi dolu yüreğimin uzantıları olan ellerimle o harika şeylere dokunmaya başladım. Sonrasında hiç düşünmeden balkondaki üzeri kumaş kaplı tek portatif koltuğa çöküverdim. Bu sabah kuşların sesi sokağımızda daha yoğun ve daha coşkun ötüyorlardı. Serçeler, kargalar, ara ara öten kumrular ve martılar bir de komşu evin papağanı, şarkılarıyla sokağı bir cennete çevirmişlerdi. Zaman zaman kedi, köpek sesleri de işitiliyordu.

Kedi, köpek deyince, bu kez de dünyadaki bütün canlıların eşit olup olmadıklarını düşünürken, sorgularken buldum kendimi. Mademki evrende tüm canlılar eşit yaratılmıştı; öyleyse bu insanların diğer canlılar, özellikle de hayvanlarda üstün olma meraklılığı nereden geliyordu? İnsanlar arasında kadınlar, erkekler ve çocuklar da eşitti. Her ne kadar bu eşitliği erkeklerin çoğu kabul edemiyorsa da bu böyleydi ve kadınlar yıllarca bunun mücadelesini veriyordu. Ancak bir çelişki vardı. Biz kadınlar bu mücadeleyi desteklerken başka bir eşitlik faktörü olan hayvana üstün gelme durumunu ya görmezden geliyor ya da yok sayıyorduk. Oysa biz insanlar dünyada var olduğumuzdan bu yana, hayvanlar da var olmuştur ve var olmaya devam edeceklerdir; doğayı onlar değil, biz tahrip ettik. Ormanları yok edip binaları inşa ettik ve taş duvarlara kendimizi hapsettik. Doğadan uzaklaşınca hasta olduk. Sonra da iyileşelim diye ilaçlar icat ettik. Bunlarla daha da hasta olduk. Oysa yeni yeni anlamaya çalışıyoruz ki hayvanlar gibi doğaya bağlı kalarak yaşasaydık, kendimizi onlarla eşit saysaydık acaba şimdilerde bir sürü soruna maruz kalır mıydık sizce?

Düşüncelerim beni nerelere getirmişti?

Sanırım kuşlardan söz ediyordum. Bir an, bu sokakta bunca kuşun varlığı beni şaşırtmıştı. Kuşlar mı çoğalmıştı yoksa bana mı öyle gelmişti. Bana öyle gelmiş olamazdı. Bu bana özgü bir şey değildi. Bulunduğu ortamda ufacık bir değişiklik bile olsa kim olursa olsun bunu fark edebilirdi. İşte ben de bu kuş yoğunluğunu fark etmiştim fark etmesine de bunun neden gerçekleştiğini anlamam gerekirdi. Her şeyi merak eden, sorgulayan ben, bunun nedenini de çözmeliydim.

Bu neden hakkında düşünüp dururken hemen ardından yanıt geliverdi. Aslında yanıt çok kolaydı. Çevredeki ağaçlar, bitkiler çoğaldıkça kuşlar da buralara yuvalanıyorlardı. O halde onları çağırmak oldukça basitti. Şehir merkezine doğaldır ki bir anda orman inşa edemezdik ama herkes evinin balkonunda, pencere kenarlarında daha çok bitki yetiştirirse bu güzel yaratıklar da buralara daha fazla uğrardı. Demek oluyordu ki bu son zamanlarda doğa dostu, bitki dostu da çoğalıyor, evlerini çiçek ve her türlü bitkilerle süslüyorlardı.

Dileğimiz, bu doğa dostlarının çoğalması ve tüm dünyanın yeşile boyanması.

Rengârenk günler sizin olsun.

15 Mayıs 2024

TARİHTE İZ BIRAKAN KADIN ÖRGÜTLERİ TEALİ-İ NİSVAN CEMİYETİ

HAZIRLAYAN: Emine ORTAKAYA

e_mine_ortakaya@hotmail.com

Teali-i Nisvan Cemiyeti, nam-ı diğer “Kadınların Durumunu Yükseltme Derneği”, Türkiye’nin kayda geçen ilk feminist örgütü olarak anılıyor. Tanzimat dönemiyle başlayan çağdaşlaşma evresinde ilk temellerini atan cemiyet, kadının düşünsel ve eylemsel alanda yer alabilmesi için ciddi girişimlerde bulunmuş ve pek çok siyasi ve toplumsal yenilikte kadın varlığına ön ayak olmuştur. Cemiyet, Halide Edip Adıvar tarafından, Türk kadınının bilgi ve kültürünü artırmak amacıyla kurulmuştur. Kadın ve erkekleri ilk defa aynı salonda bir araya getiren cemiyettir. Teali-i Nisvan Cemiyeti, literatürde yer alan bilgilere göre 1908-1909 veya 28 Nisan 1913 ya da 28 Mayıs 1913 yıllarında kurulan feminist bir dernektir. Görüldüğü gibi Cemiyetin kuruluş tarihi kesin olarak bilinmiyor. Teali-i Nisvan Cemiyeti’ni biraz da Osmanlı modernleşmesi ve kadın hareketinin ortaya çıkışı bağlamında ele almak gerekiyor. 1839’da Tanzimat Fermanı’nın ilanı ile resmen başlayan bu süreçte kadınlar da statülerini sorgulamaya başladı. Bu sorgulama II. Meşrutiyet’in ilanı ile arttı. Buna paralel olarak dünyada da feminizmin ilk dalgası yayılıyordu. Kadınların eğitim görmesi ve çalışma yaşamında yer alması gündeme geldi.

Bu dönemdeki aktif mücadeleyle kadınlar özellikle eğitim alanında birtakım haklara kavuştu. Çeşitli öğretmen okulları, rüştiyeler (lise) ve ebelik mesleğini öğreten kimi kurumlar açıldı. Bu dönem, kadınların dergi, gazete gibi yayınları ve örgütlenmeleri, yani mücadelelerini kurumsallaştırmaları açısından da oldukça hareketliydi. Tanzimat’tan Cumhuriyet’in ilanına kadar çıkan kadın dergi ve gazetelerinin sayısı 40’ı buldu, 300’e yakın kitap basıldı. 1910’lardan itibaren de kurumsallaşma başladı. Zaten derneklere yasal meşruiyet sağlayan Cemiyetler Kanunu 16 Ağustos 1909’da çıkmıştı. Bundan beş gün sonra da Kanun-ı Esasi’ye eklenen bir maddeyle dernek kurma hak ve özgürlüğü anayasal güvence altına alındı. Böylece, aynı tarihsel süreç içerisinde 30’a yakın kadın derneği kuruldu.

Derneğin amacı, kadının çalışma yaşamına ve toplumsal yaşama katılımının sağlanması ve kadınları kısıtlayan geleneklerle, eşitsizlikle, eğitimsizlikle mücadele olarak ifade ediliyor, bunlar için bir toplumsal inkılabın gerekliliği savunuluyordu.

Düzenli olarak konferanslar veren, ayrıca okuma-yazma kursları düzenleyerek, kadınların kişisel gelişimine katkı sağlayan dernek, toplumsal iletişimini aktif tutmuştur. Kadın ile erkeğin eşitliğini savunmuş ve çok eşliliğe karşı çıkmıştır. Derneğin mücadeleleri sonucu 1917’de çıkarılan bir kararname, evliliği yasal bir çerçeveye kavuştururken kadınlara boşanma hakkını verdi. Kanun ayrıca, çok eşli evliliği kadının rızasına bağlayarak sınırlandırıyordu.

Kadınlara konferanslar veren cemiyet aynı zamanda Balkan Savaşları’ndaki zulme karşı da kadınları örgütlemiştir.

Teali-i Nisvan Cemiyeti’nin bir özelliği ırk ve mezhep üzerinden üyeliği kısıtlamamasıydı. Osmanlı uyruklu kadınlar asil üye, yabancı uyruklular ise yardımcı üye olabiliyordu. Üye olmakta aranan tek koşul kadınların haklarını savunma ve yükseltme konusunda duyarlı olmak, bu amaçla çalışmak istemektir. Başkanı Halide Edip’in kadınların çalışma hayatına girmesine verdiği önemle cemiyet, ayrıca, Tanzimat öncesi dönemde tarım ve tarım-dışı işlerde işçilik ve esnafılık yapan ama esnaf odasına üye olamayan ve erkeklere göre yarı yarıya düşük yevmiye alan kadınlar için de siyasi düzenleme yapılmasını istiyordu. Yani bir yanıyla, tam bu söz ve taleple olmasa da, o dönemde “eşit işe eşit ücret” mücadelesi veriyorlardı.

Halide Edip Adıvar’ın sözleriyle bitirelim: “Her yerde kadınların uyanıp ilerlemeleri, başka hareketler gibi yavaş ve zincirleme bir hareket olmuştur. Bugün, bu saat, ben size böyle hitap ederken, siz beni dinlerken şüphesiz biz de tarih yapıyoruz demektir. Bu tarihçeyi torunlarımız bir konferans dolduracak kadar uzun ve iftiharla yaptıkları zaman bizim aciz, fakat hüsn-i niyet (iyi niyet) ve samimiyetle dolu bin müşkülâtla elde edilen mücadelemizden de bahsedeceklerdir.”

KAYNAKLAR

<https://www.turkishnews.com/tr/content/2013/03/17/osmanlida-ilk-feminist-orgut-teali-i-nisvan-cemiyeti/>

<https://onedio.com/haber/osmanli-nin-ilk-feminist-cemiyeti-teali-i-nisvan-a-dair-515908>

SEVGİ SÖZDE Mİ ÖZDE Mİ?

YAZAN: Şule SEPİN İÇLİ

sulesepin06@gmail.com

Ne çok kullanır olduk sevgiyle ilgili sözcükleri. Bu sözleri kullandığımız kadar hakkını vererek sevgimizi gösterebiliyor muyuz? Ya da gerçek sevginin ne anlama geldiğinin yeterince farkında mıyız? Bu sorulara gelen yanıtlar kişiden kişiye değişir.

Yakın ilişkilerimizde sık sık “Seni seviyorum” sihirli sözcükleri söylüyoruz. Artık dizilerde, filmlerde de çok kullanılır oldu sevgi sözleri. Aslında söylenenlere değil de davranışlara bakmak gerekiyor. Yalnızca sevgi yetmiyor. Gerçek sevgiden söz edebilmek, saygı, sorumluluk alma, birbirini dinleme, anlama, sevgiyi davranışlarla gösterme gibi pek çok iletişim biçimini beraberinde getiriyor.

Evrensel olarak daha çok da bizim toplumumuzda dezavantajlı gruplara karşı dillendirilen sevgi seline dönüşen sözcükler var. ‘Sevgi her engeli aşar. Biz engellilerimizi, kadınlarımızı, çocuklarımızı çok seviyoruz.’ Dikkatinizi çekmek isterim, sonunda mutlaka miz eki var. Yani sahiplenme, onlar adına karar verme. Toplumumuz engellilere daha çok acıyor, vicdan yapıyor ve öylesine güçlü hissediyor ki bu duyguyu, hiç tanımadığı bir engellinin saçını, yüzünü okşayarak gösteriyor. Ama konu paylaşma, yaşam pratiğini birlikte deneyimleme, haklar için mücadele vermeye gelince işte orada duruyorlar. O zaman sorunlar yalnızca önemli gün ve haftalarda dillendirilmeyle kalıyor. Yılın diğer günlerinde unutuluyor, sıradanlaşıyor. Burada iki farklı tutumdan söz etmek gerekiyor. Birisi, engellileri gerçek anlamda tanımak için araştıran, onlarla zaman geçirerek farkındalık kazanan ve bunu hayata geçiren insanlar, diğeri de ön yargılarının peşini bırakmayan, benzer davranışları sürdürmekte ısrarcı olanlar.

Bu ay engelliler haftasında ‘Engellilerin Haklarına Erişim Platformunun’ basın açıklamasına katılmıştım. Açıklamada söz alan bir arkadaşımız, “Biz sizden sevgi değil, haklarımızın gözetilmesini istiyoruz” dedi. Sonra CHP’nin grup toplantısına katıldık. CHP. Genel Başkanı Özgür Özel de engellileri çok sevdiklerini söylemesin mi? Başka mesajlar gelmeyince tepki verdim. Maden kazasıyla ilgili bu kadar donanımlı olan bir lider, benzer araştırmaları yapıp duyarlılık gösterse kim bilir hangi somut uygulamaları hayata geçirmek için kolları sıvardı. Daha sonraki konuşmasında, engellilerle ilgili bir bakanlık kurulması gerektiğini dile getirince çok rahatlardım. Demek ki öğrenilebiliyormuş diye düşündüm.

Kadınlarla ilgili o kadar çok yazılmış, çizilmiş sevgi sözcükleri var ki anlatmaya kalksam bu yazı bitmez. Daha çok erkekler yazmış ve söylemiş bu sözleri. Şarkılar, şiirler, öyküler, romanlar, filmler, dizilerde kadınların güzelliğinden başlayan ve ölesiye sevmekle devam eden sözler olmasa, geriye yazılacak ve söylenecek hangi sözler kalırdı acaba bilemiyorum. Bu kadar sanat yapılmışken, sokakta sevgililerin özellikle kadınlara söyledikleri tatlı mı tatlı sözleri duymadan yürüdüğümüz bir ortam yok denecek kadar azdır. Bunun yanında sokakta kadına bağırان, döven, hatta öldürecek kadar sevip de kadınları öldüren erkeklere de bir o kadar çok rastlıyoruz.

Biz insanları özümüzle değil de sözlerimizle seviyoruz çoğunlukla. Katıldığım bir eğitimde terapist, “Günümüzde sevgisizlik giderek artacak, bizim işimiz daha çok bunlarla uğraşmak olacak” demişti. İnanasım gelmemiştir buna. Toplum geliyordu, teknolojik yenilikler artıyordu, neden

sevgisizlik artsındı ki? Şimdi üzülerək bu görüŖe hak verdiğimi görüyorum. Sevgi, saygı, sorunluluk almaktan çok Ŗiddet olayları var. Sevgi özünü kaybedince, sevgi sözleri de Ŗiddetin içine yedirilmeye çalışılıyor.

Yıllar önce kadınlara, erkeklere, ana-babalara ve çocuklara yönelik uzun süreli eğitimler verilirdi. Bu eğitimler şekilsel olarak değil de içselleştirilerek uzun soluklu verilse, değişim yaratılır ve sevgi özde inşa edilir. Bunları katıldığımız ve verdiğimiz eğitimlerle deneyimledik. Buna inanmak ve hayata geçirmek gerekir. Sanki kapı biraz aralandı, umut ışığı kapıdan girmeye başladı. Ortaya koyduğumuz bu tabloyu değiştirmek için önce umut edeceğiz, sonra hayal kuracağız ve en sonunda hayata geçireceğiz. Çok özlemedik mi özüyle seven insanlarla yaşamayı?...

21 Mayıs 2024

ÇOĞALALIM ÇOĞALTALIM İZMİR KADIN DAYANIŞMA DERNEĞİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: Sultan ÇAMUR KARATAŞ

KONUK: Seher GÜNDOĞAN

Sultan: Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri. Bugün İzmir Kadın Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Seher Gündoğan'la birlikteyiz. Seher benim çok uzun yıllardır arkadaşıım. Hoş geldin Seher

Seher: Hoş bulduk Sultan.

Sultan: Seher'ciğim, Umudun Kadınları Dergisi için önce kendini tanıtmayı rica edeceğim, ondan sonra da. Derneğinizi ve yaptığınız işleri tanıtırsan çok seviniriz.

Seher: Kamudan emekliyim. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personeliyken 2020'de emekli oldum. Sonrasında STK örgütlenmesi içinde yer alma şansı buldum. Şimdi İzmir Kadın Dayanışma Derneğinde arkadaşlarla birlikte, aslında gönüllü çalışıyorum. Her ne kadar yönetim kurulu olsa da biz yatay örgütlenen bir derneğiz. O nedenle mevzuat gereği o organları oluşturmuş olsak da hepimizin tek bir söz hakkı var ve hepimiz eşit bir şekilde çalışmaları sürdürüyoruz. Psikoloğum, şiddet başvurusu alıyorum. Hafta içi her gün bu başvuruyu alanlardan biriyim. Hep birlikte çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Sultan: Sen kamuda çalışırken de yine kadın çalışmaları içindeydin?

Seher: Evet, 30 yılın 16 yılı sığınma evinde geçti. İdarecilik yaptım, meslek elemanı olarak da birçok çalışmaya katkıda bulunma fırsatım oldu. 183 diye bilinen telefon hattına bir müddet

bakanlardan biri oldum. Sığınmaevi ve ilk kabul birimi sorumluluğunu da yürüttüm. 7/24 şiddete maruz kalan kadın ve çocuklarla birlikte çalışma fırsatını da buldum bu süre içerisinde.

Sultan: Şimdi yine kadın ve kadın çalışmaları.

Seher: Evet, aynen devam. Kamudan özel sivil topluma geçmiş oldum.

Sultan: Evet, derneğinizde ne işler yapıyorsunuz? Öncelikle şunu anladım ki, kadınların şiddet başvurularını alıyorsunuz.

Seher: Evet, derneğimizin aslında tüzüğünde yazan amacını söylemek gerekirse kadına yönelik erkek şiddetiyle ilgili bütün mücadele. Kadına yönelik şiddet mücadelesi içinde yer alıyoruz. Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ana akımlaştırılması için çalışmalarımızı yürütüyoruz. Mekanizmalar derken aslında bunun içinde yer alan şiddet başvurusunu da alan derneklerden biriyiz. Başvuruyu aldıktan sonra biz değerlendiriyoruz ilk etapta, daha sonra kadın ihtiyacına göre kendini ifade ettiği duruma göre biz rehberlik yönlendirmeyi yapıyoruz. Gönüllü avukat ve psikolog arkadaşlarımızla da hukuki ve psikolojik destek sağlıyoruz. Bazen psikolog arkadaşların söylediği şu oluyor. Bir ay da sürebiliyor. Bu destek bir yıl da sürebiliyor. O kadının kendi biricikliğine ve özel ihtiyacına bağlı. Bu desteğin ne kadar sürdüğü. Hukuki anlamda da başvuran çok sayıda kadın oluyor bize. Çünkü gerçek bilgiye ulaşmak konusunda Türkiye’de kadınlar, biz kadınlar hakikaten çok büyük zorluklar yaşıyoruz. Özellikle adalete erişim konusunda kadınlara alan açmak, onlarla birlikte hareket etmek, bu danışmanlığı vermek bize geri dönüşlerinde söyledikleri gibi, hayatına dokunduğumuzu söylüyorlar. O kadar ciddi bir emek var ki burada hepimizin verdiği o anlamda bunu söyleyebilirim. Danışmanlık ve rehberlikte de hangi kuruma gitmeleri gerektiği, nereden destek alabilecekleri hizmetlerin ne olduğu ulaşım konusunda ilk kime başvurmaları gerektiğini de söylüyoruz. Aslında yerel yönetimlerle de güzel bir çalışma yürütüyoruz. İzmir’de kadın danışma merkezi olan ve sığınmaevi olan belediyelerle her ay toplanıyoruz. Birbirimizi tanıyoruz, neler yaptığımızı paylaşıyoruz. Bunun çok önemli bir kazancı var. Kadın bizi aradığında biz ilçe bazlı nereye, kime ve ne için başvurabileceğini kadınlara söyleyebilir duruma gelmiş haldeyiz.

Sultan: O zaman size gelen kadınların ihtiyaçlarını belediye karşılayabiliyor çünkü böyle bir hizmet ağları var.

Seher: Mevcut hizmet ağına biz yönlendiriyoruz. Oradaki yapılan çalışmalarla da bazen böyle geri dönüşler alıyoruz. Soruyoruz, nasıl gitti, ne oldu, kimi kadına, sonra ulaşamıyoruz. Takip biraz sıkıntılı, çünkü o izin verdiği ölçüde sen kadınla çalışmayı sürdürebiliyorsun. Geri telefon açıp bize dönüp neler yaşandığını anlattıklarında gerçekten çok mutlu olduğunuz durumlar da oluyor, birlikte üzülmüyoruz. Her şey, o dayanışmanın verdiği gücü arttırmak adına yapılan çalışmalar. Biz kimsenin adına karar vermiyoruz. Kimse adına bir takım şeyleri hayata geçirmeye çalışmıyoruz. Kadının yanında olup onunla birlikte dayanışarak bu çalışmayı sürdürmeyi çok önemsiyoruz.

Sultan: Peki, bu hizmetlerden eksik olduğunu hissettiğiniz hizmetler var mı?

Seher: Herkesin söylediği gibi şöyle bir durum var, önce pandemi, sonra deprem o kadar çok yoksulluk yaşandı ki özellikle kadınlar açısından hala devam ediyor. Çünkü bu 2 kriz döneminde de kadınlar hakikaten bir sürü hizmete ulaşamaz hale geldiler. O nedenle bebek bezi için arayan kadınlar da oldu. Ev aradığını söyleyen kadınlar da oldu iş aradığı için ona destek olabilir miyizi soran kadınlar da oldu. Bunlar tabi ki bizim dernek olarak karşılayamayacağımız talepler ama doğru kişi ve örgütlere yönlendirmek adına da biz çok çaba harcadık bu süreçte. Nitelikli psikolojik desteğe çok ihtiyaı var kadınların. Belediye, yerel yönetimlerin sunduğu destekler tabii ki var. Ama bir danışma merkezini amış olmak yetmiyor. Bunun içerisinde nitelikli ve gerekli sayıda personelin de istihdamı gerekiyor. Bu anlamda biz fark ettiğimiz her bir şeyi iletmeye çalışıyoruz. Adalete erişimde de evinden çıkamayan kadınlarla görüşüyoruz. Hiçbir yere ulaşamayan, gidemeyen, okuma yazması olmayan, sosyal desteği de olmayan kadınlar bazen arıyorlar. Öyle olduğunda bir telefonun ucunda tek bir kadından destek aldığını bilmek bile o kadını güçlendirmenin aslında ilk adımını oluşturuyor. Sonra gönüllü avukat arkadaşımıza yönlendiriyoruz. Oradan baronun kadın hakları merkezine yönlendiriyoruz. Ücretsiz destek alabilmesi için dava süreci başlıyor kimi zaman. Ücretsiz avukat atandığı noktada da kadın aslında haklılığını çok net bir şekilde öğreniyor ve hayata geçirmek için de elindeki bütün imkânları kullanıyor. Sonrasında da tabi ki hayatını değiştirmeye ilişkin kararları da yine biz kendisiyle konuşuyoruz. Ne kadarını yapabilir? Mesela sığınmaevine gitmek için karar vermek o kadar zor ki. Her şeyi arkada bırakıp çocuğunu da çoğu zaman yanına alarak bilmediğin bir dünyaya gidiyorsun, adım atıyorsun bu da güvensizlik yaratıyor. n yargıları kırmaya çalışıyoruz. Çünkü toplu yaşanılan yerler herkes için zorsa şiddetten sonrası bir kadın için iki, üç, dört, beş kat daha zor. Hem kendisinin hem de çocuğunun hayatının sorumluluğunu alması gerekiyor. Orada da tabii ki Bakanlıkla, ilgili birimlerle iletişime geçiyoruz. Orada da aslında iletişimimiz gayet iyi, karşılıklı birtakım vakaları takip edebiliyoruz. Yönlendirmeler yapabiliyoruz. Baktık İzmir'de halledemiyoruz. Bu sefer diğer illerde birlikte çalıştığımız diğer kadın örgütleriyle konuşuyoruz ve diğer illere yönlendirmeler yapıyoruz. Kadın kurultayı 26 yıldır devam eden bir süreç. Orada otuza yakın kadın rgt bileşen olarak yer alıyor. Biz özellikle bu kadın örgütleriyle birlikte çok güzel bir ağa sahibiz. O da bizi güçlendiren bir başka yn. Bu ağdaki arkadaşlarımızla her an bir telefonla birbirimize kadının durumuna aktararak o ile ulaşmasını sağlayabiliyoruz. Eğitimler yapıyoruz dernek olarak ama bütün eğitimlerimizin temelinde kadın hakları, bunun bilinmesi, hayata geçirilmesi de mücadele mekanizmalarından haberdar olmaları. Kadının insan hakları, kadın sağlığı gibi uzun süreli eğitimler gerçekleştiriyoruz. Bunu yaparken hem örgütlü hem örgütsüz kadınlarla çalışıyoruz. İşte bu bir Kent Konseyi Kadın Meclisinin oluşturduğu bir grup olabiliyor. Karabağlar Belediyesinin oluşturduğu bir grup olabiliyor. Bir siyasi partinin

katılımcısından kadınlar da gelebiliyor, mahalleli kadınlar oluyor. Hiç daha önce evden çıkmamış ama bundan haberdar olup gelip gruba katılıp güçlenen kadın oluyor. Velhasıl herkese açık aslında bu gruplar. Toplumsal cinsiyet eşitliğini yaygınlaştırmak adına mahallelere, köylere gidiyoruz ve orada seminerler veriyoruz. Tabi kadınların gelmesi için çok çaba harcıyoruz. Özellikle köylerde tarlada çalışan, işte, atölyede çalışan, üretim yapan kadınların zamanını bir araya getirip toplamak gerçekten zor olabiliyor ama beş kişi de olsa altı kişi de olsa, biz o zamanı en etkin nasıl kullanınıza bakıyoruz ve onlarla çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Sultan: Anladığım kadarıyla hem kamuyla hem sivil toplumla hem belediyelerle çok yakın temas içinde çalışmanız gerekiyor. Zaten beklenen de bu. Siz biraz aracılık yapıyorsunuz gibi görünüyor. Kendi yapabildiğinizi yapıyorsunuz. Yapamadığınızı diğer kurumlardan destekleşerek dayanışma içinde yapabiliyorsunuz. Sığınmaevi için çok başvuru oluyor mu? Senin daha önce de sığınma evinde çalıştığınızdan hareketle soruyorum bunu.

Seher: Başvuru oluyor. Kamuyla ilişkilerimiz aslında istediğimiz ölçüde değil. Hakikaten çok daha iyi olmasını ve çok daha yoğun çalışmayı isteriz ama kadın hakları bazında çalıştığınızda kamu biraz geride durmayı, sizinle ilişkiyi sınırlandırmayı tercih ediyor. Açıkçası maalesef orada da kişi bazlı gidiyor ilişkiler. daha önce bir yakınlığınız varsa, çalışmışsanız, biliyorsanız, o insanlarla iletişimi sürdürebiliyorsunuz. Yine yaptığımız çalışmalarda sığınmaevi başvurusu hiç azalmıyor. Her zaman var. Kadınlar evden ayrılmak zorunda kaldıklarında gerçekten ilk karakola ya da hastaneye gidiyorlar. Bize söyledikleri en çok şu oluyor: “İnternette sizi buldum.” “Sosyal medyadan buldum.” Artık kadınlar, dijital sistemi de fazlasıyla kullanmaya başladılar. Birçok yerden bize ulaşıp gelebiliyorlar. Sığınmaeviyle ilgili şöyle bir sıkıntı var, İzmir’de de kapasite çok dar. Az sayıda sığınmaevi var. İzmir genelinde 7 sığınmaevi ihtiyacı karşılayamıyor. O nedenle kadınlar başka bir ile çocuklarıyla birlikte gitmek zorunda kalabiliyorlar. Bunu da çok tercih etmek istemiyorlar. Çünkü bütün hayatları İzmir’de, burada yaşamışlar. Burada sosyal çevreyi kurmuşlar. Karar verip başka bir ile gitmek konusunda çok ikircikli tutum sergileyebiliyorlar. Fakat çaresiz olunca, size destek verecek başka bir mekanizma bulamadığınızda gitmek durumunda kalıyorsunuz, kadın ve çocuk olarak. Orada da yine biz güvenilir kişilere yönlendirmeye çalışıyoruz. Mümkün mertebe, fırsat olduğunda ya da imkân varsa. Çok uzun süre kalamıyorlar bildiğim kadarıyla. Kendi gözlemimi burada ifade edeyim. Çünkü toplu yaşam çok zor. Sığınmaevlerinde birçok ihtiyacı olan kadınlar tek bir bina içerisinde ortak kalmak zorunda. Öyle olunca da yapamıyorlar, çok sürdüremiyorlar. Biz o yüzden sığınmaevlerinin yapısının değişmesini istiyoruz. Kadınların biricikliğini, özel ihtiyaçlarını da görebilen, daha az kişinin kaldığı odaların, daha geniş mekânların olduğu sığınmaevleri için hâlâ baskı oluşturmaya çalışıyoruz birçok mecrada. Yaşanabilir sığınmaevlerinin olması gerekiyor. Bir kere kadınların burada çok uzun süreli kalıp güçlenebilmesi

için bu nitelikte Türkiye’de hizmetler var mı? derseniz, buna çok net bir cevap veremem. koşullar gerçekten çok zor, onu söyleyebilirim. Ekonomik yoksulluk kadınları çok etkiliyor. Evden ayrılırken kiraya bir ev tutmak, oranın kirasını ödemek, iş edinmek, çocuğunun okul ihtiyaçlarını karşılamak konusunda kendisine gvenemiyor. Çünkü sistem bunu destekler nitelikte değil Türkiye’de. Dünyada ne kadar var onu da zaman zaman tartışıyoruz. O yüzden kadınlara sunulan desteklere ulaşabilmelerini sağlasak bile bunlar kısa süreli oluyor. Bir ay iki ay, bazen hiç bulamıyoruz bu destekleri. Kadınlar da şiddet ortamından uzaklaşmak konusunda her zaman gerektiği gibi karar veremeyebiliyorlar. Çünkü sonrasında düşününce biraz daha bekleyip görmek istiyorlar. Belki koşullar değişir, belki şiddet biter, belki bazı şeyleri ben yeniden oluşturabilirim diye o ortamda kalmaya da devam edebiliyorlar.

Sultan: Birazda sanki sığınmaevlerinde uzun süre kalabileceğine gvenemiyor. Ondan sonraki hayatında yeterli desteği bulabileceğine gvenemiyor olabilir. Tabi o şiddet ortamında kalma konusunda. Sığınmaevinde uzun süre kalamıyor demiştin. Sığınmaevinden ayrıldıktan sonra tekrar aynı ev ortamına dönüşler yoğun bildiğim kadarıyla.

Seher: Evet, çünkü sığınma evi sonrası hayatı destekleyecek bir sistem de çok kurulmuş değil. yurt dışında örnekleri var. Bir yıl süreyle bir buçuk yıl süreyle az bir kirayla ya da bir bedelle kadınların işe gitmesi, iş edinmesi mümkün olabiliyor. Çocuklarını kreşe bırakabiliyorlar. Orada da çok cüzi bir ücret deyebiliyorlar. destek mekanizmasını oluşturduğunuzda aslında kadınlar kendi hayatlarını kurma konusunda daha cesurca davranabiliyorlar. Biraz önünü görürsen neler yapabileceğini hissedersin. O zaman cesaretini toplayabiliyorsun. Ama bizde bu hala çok g.

Sultan: Belediyedeki sığınmaevlerinde de kamudaki sığınmaevlerinde de bu böyle bildiğim kadarıyla. Sonrasındaki hizmetlerde çok örgütlenmiş bir hizmet yok.

Seher: Belediyelerin ki kamuya göre daha iyi durumda. Çünkü belediyenin kendi hizmetlerinden yararlanması çok daha kolay oluyor. Kadınların oradaki destekleri kamuya göre daha iyi. Çok iyi örnekler görebiliyoruz. İstanbul’da 12 yerel belediye, mesela sığınmaevi sonrası ya da şiddetten sonra kadınların kalabilecekleri evler oluşturmaya başladılar. Hatta 13 yaşından büyük oğlan çocuklarının da yanında kalabileceği yerler var. Sığınma evi mevzuatı der ki “12 yaşından büyük oğlan çocukları anneleriyle aynı kurumda kalamazlar”. Belediyeler artık onlara yönelik evler de oluşturmaya başladılar. Bu çok güzel bir gelişme hakikaten ama sayılarının çok artması gerek

Sultan: Bunun yaygınlaşması gerekiyor. Çok teşekkür ederim. Çok kapsamlı bir konuşma yapmış olduk. Derneğinizi de tanımış olduk. Seher’ciğim, Umudun Kadınlarına son olarak ne söylemek istersin?

Seher: Sizlere sesimle ulaşabileceğim için çok mutlu oldum. Biz kadınların çabası, mücadelesi bitmiyor. Hepimiz aslında aynı alanda ama farklı faaliyetleri sürdürüyoruz. O nedenle dayanışmaya devam diyorum. Dayanışma yaşatır, teşekkür ederim.

Sultan: Çok teşekkür ederim. Sevgili Umudun Kadınları dinleyicileri Seher Gündoğan'la birlikteydik. İzmir Kadın Dayanışma Derneği Yönetim Kurulu başkanı. Bir sonraki söyleşide tekrar birlikte olmak dileğiyle hoşça kalın.

KELEBEKLER

YAZAN: Fatma Işık KAYA (Fadime)

fadime.62@gmail.com

Yazımı okuyanlar, bir kelebekler kalmıştı yazmadığın diyeceklerdir kesin. Ama içimdekileri kâğıda, ne kâğıdı be?... Günümüzde kâğıtlara kim yazıyor ki?... Klavyeye dökmezsem resmen kurtlanacağım en beterinden.

Bilenler biliyor artık. Doğuştan görme engelli, dünyaca ünlü ressam canım Eşref Armağan Hocamdan sonra Türkiye'de resim yapan ikinci körüm. Ne hikmetse resimlerimi görenlerin büyük çoğunluğu ünlü Fransız ressam Claude Monet'in resimlerini andırdığını söylüyorlar. Canına yandığının görmüyorum ki hiçbirini. Görsem de sevgili Monet'in resimleriyle bir karşılaştırma yapsam. Resimlerini görememen çok acı diyenler de olmuştur ama bunun çaresi yok. Tıp retinitis pigmentoza yani tavukkarasının tedavisini henüz bulamadı. Böyle yaşayıp gideceğim gözlerim kör, yüreğim Monet'li Monet'li.

Yahu Monet ve kelebeklerin birbiriyle ilgisi ne diyeceksiniz şimdi. Elbette ilgisi yok. Maksat muhabbet olsun.

Ara ara paylaşım yaptığım facebook resim gruplarından birinde resimlerimle ilgilenen biri oldu. Kendisi ressammış. İlle tutturdu seramik de yapmalısın diye. Bu işler bedava olmuyor ve hayli pahalı bir sanat seramik. Para yardımı teklif etti, şiddetle reddettim. Hiç prensibim değil böyle şeyler. Resimlerimden satın almak istedi. Verdiği fiyat çok uçuk. Benim resimlerim bildiğimiz resim kâğıtlarına yapılmış. Öyle tuvallere, yağlıboya ya da akrilik değil. İnsanları kullanmaktan nefret ederim. Neyse, uygun bir fiyata anlaştık. Messengerden görüntülü görüştük, dört resim seçti. Muhteşem bir sanatsal sohbet de yaptık. Ben uçuyorum bir destekçim, bir üstadım oldu diye. Bir de ödev verdi. Kendisini bana betimleyecek, ben de resmini çizmeye çalışacağım. Önce korktum, yapamam dedim. Denersen ne kaybedersin yanıtını alınca Aaaallllaaaahhhhh tutmayın beni!!!!!!...

Birkaç gün hiçbir şey yapmadan bekledim. Öyle böyle bir sanatsal heyecan değildi çünkü. Üstadım oldu ya. Yüzünü kara çıkarmak korkusu içten içe kemiriyordu beynimi ve yüreğimi.

Neyse, bir sabah tüm cesaretimi toplayıp başladım çalışmaya. İki resim denedim, beğenmedim. Üçüncü fena gitmiyor ama heyecandan ellerim titriyor ve buz gibi. Midemde kelekler uçuşuyor. Bu öyle bir duyguydu ki anlatılmaz, yaşanır. Sanki hiçbir zaman gidemeyeceğim güzel sanatlar resim bölümünde okuyan bir öğrenciydim. Onca öğrenci arasında Hocam beni seçmiş ve bu ödevi vermişti. İçimde de hiçbir kötülük yok ya. Tüm saftirikliğimle grupta paylaştığım resmime yaptığı yoruma yanıt olarak aynen; heyecandan ellerim titriyor ve buz gibi. Midemde kelekler uçuşuyor, sözcüklerini yazıverdim hocam, ödevimi yapmaya başladım cümlesini de ekleyerek.

Kısa bir süre sonra da özelimden bir yanıt ki zehir zemberek. Ben bu Beyefendi'ye farklı duygular besliyormuşum. İki kadın arkadaşı uyarmış bu kadın sana ilân-ı aşk ediyor diye. Garibim iki kadıncığın sözüyle gaza gelmiş, amanın kör bana âşık oldu korkusuna kapılmış zavallım.

Yahu ben 60 yaşında, 86 yaşındaki babasıyla yaşamaya çalışan, derdi başından aşmış bir kadını. Aşk, meşki düşünecek hâlim de zamanım da yok. Bu yaştan sonra sanal ortamda tanıdığım birine hemen âşık olacak kadar toy da değilim. Bir kadınla nasıl konuşulacağını bilmeyen, sohbet ederken bile bira bardağı elinden düşmeyen, günde 15 sigara içen, ruhsal rahatsızlıklar geçirmiş biri de hiç tipim değil doğrusu. Ruhsal rahatsızlıkları olanlardan çok çektim çünkü. O da ayrı bir yazı konusu olur. Hadi desem ki; ruhumda kelekler uçuyor, yüreğimde kelekler uçuyor. O zaman ne dese ne düşünse haklı. Benim kelekler midemde cirit atıyor kardeşim midemdeee!... Bundan farklı sonuçlar çıkaranların aklından şüphe ederim vesselâm. Adım gibi eminim ki gören bir kadın olsaydım bunları yaşamayacaktım.

Ama bu işin tek suçlusu kelekler abicim. Eğer gelip midemde yuvalanmasalar, tam resmin başına oturunca, yaramazlık yapmasalardı, hadi yaptılar diyelim, şu aynı yaramazlıktaki parmaklarım keleklerin yaptıklarını yoruma yanıt olarak yazmasalardı her şey farklı olacaktı.

Bu keleklerden acilen kurtulmam gerek. Ciddî ciddî böcek ilâcı sıkmayı düşünüyorum mideme. Kovalıyorum kovalıyorum gitmiyorlar çünkü. Çok arsızlar çoookkk.

NOT: Bu olay olduktan iki yıl sonra vatandaş, üyesi olduğum Sanatta Engel Yok Vakfının facebook sayfasında paylaştığım resimlerimi beğenmeye başlamasın mı? Hiç âdetim olmadığı halde şeytan dürtmüş ve kimlerin beğenip ifade bıraktığına bakmıştım işte. Vayyyy sen misin beğenen?... Bu yazımı, konuyla ilgili resmimle birlikte paylaşiverdim zehir zemberek birkaç sözle. Hele bir daha karşıma çıkmaya kalkışsın. Eğer adını açıklamazsam şu ayna gibi gören iki gözüm kör olsun. Zaten resim de erkeğe değil kadına benzemiş iyi mi? Mayıs başında düzenlenen sanat fuarında satıldı kendisi.

DENEYİMLEDİKLERİM

FIRIN VE MİKRODALGA FIRIN TEMİZLİĞİNDE KÖKLÜ ÇÖZÜM

HAZIRLAYAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Merhaba sevgili izleyicilerimiz

Fırınınızı temizlerken birçok yol denediğinizden eminim. Çünkü ben de çok farklı yöntemler denedim ama en son denemiş olduğum yöntemden daha fazla sonuç aldım diyebilirim.

Sizlerin de bildiği gibi piyasaya birçok temizlik aracı sürüldü. Bunlardan biri de deterjansız, buharla iş gören temizlik aracı. Ben de bundan hareketle, fırınımın içini buharla temizlemeye karar verdim ve uygulamaya geçtim. Orta boy madeni bir tasın içine biraz sıcak su doldurarak fırının tam tabanının ortasına yerleştirdim. Bu işlemi iki kez uyguladım. Birincisinde fazla sonuç alamadım. İkinci uygulamada hem su miktarını hem de ısı süresini artırdım. Ayrıca bir tatlı karbonat ve yarım çay bardağı sirke ekledim. Tastaki su yaklaşık yarım saat kırk dakika kaynadıktan sonra fırını kapatıp biraz soğumasını bekledim. Ardından büyükçe bir bezi soğuk suyla yıkayıp fırının tüm iç duvarlarını sildim. Bu silme sırasında fırınınız hala sıcaksa fırın eldiveni kullanabilirsiniz. Mikrodalga fırında aynı işlemi yüksek derecede 5 dakika uygulayabilirsiniz. Sonuç bana göre harikaydı. Uygulayacaklara kolaylıklar diliyorum.

Başka paylaşımlarda görüşelim.

15 Mayıs 2024

SANATIN KADIN SESLERİ MAYIS

HAZIRLAYAN: Selvet BAYRAKTAR TOKAT

selvetbayraktarr@hotmail.com

Merhaba değerli Umudun Kadınları Dergisi takipçileri. Sanata ve kadına dair haberlerden oluşan bir köşeyle sizlerle buluşuyoruz yine.

Önce başlıklar:

Ayten Gökçer: Sanatın ışığını sonsuza dek aydınlatan bir yıldızı kaybettik

Aynur Ressamoğlu hayatını kaybetti

Rumuz Goncagül': Kadınların sıkışmışlığı ve umut arayışının sahnelenen öyküsü

'Katilimi Tanıyorum' kitabının prömiyeri yapıldı

Ayten Gökçer: Sanatın ışığını sonsuza dek aydınlatan bir yıldızı kaybettik

'Taçsız Kral', 'Yılan Hikayesi' ve 'İstanbul Kırmızısı' gibi yapımlarda yer alan usta oyuncu Ayten Gökçer, yaşama veda etti.

Gökçer'in cenazesi 15 Mayıs Çarşamba günü öğle namazına müteakip Zincirlikuyu Mezarlığı'na eşi Cüneyt Gökçer'in yanına defnedildi. Gökçer için devlet töreni yapılmadı. Ankara doğumlu Ayten Gökçer, 26 Ocak 1940 yılında dünyaya geldi. 1952 yılında Ankara Devlet Konservatuari'nin bale bölümüne başlayan Gökçer, 1958 yılında Ankara Devlet Tiyatrosu'nun sanatçı kadrosunda göreve başladı.

1964 yılında tiyatro oyuncusu Cüneyt Gökçer ile dünya evine giren Ayten Gökçer'in Aslı Gökçer Oba adında kızı var. Eşi tiyatrocusu Cüneyt Gökçer ise 23 Aralık 2009 yılında hayatını kaybetti. 1988'de Devlet Sanatçısı olan Ayten Gökçer, pek çok ödül kazandı. 1999 yılında Yılan Hikayesi adlı dizi ile televizyon dizilerinde oynamaya başladı.

Türk sahnesinin neşe dolu perdelerini açan, Ayten Gökçer, sanat dünyasına bıraktığı mirasla hepimizin kalbinde özel bir yer edindi. Onun ışığı, sahneleri aydınlatırken, tiyatro ve sinema dünyasına unutulmaz eserler kazandırdı.

Bale tutkusuyla başladığı sanat yolculuğunda, Ankara'nın soğuk kışında doğan bir yıldız olarak parladı. "Taçsız Kral" ile sahnede ilk kez görüldüğünde, herkesin kalbinde ayrı bir yer edindi. Her rolünde gösterdiği heyecan ve heves, izleyicileri büyülemeye devam etti.

"Yılan Hikayesinde Belgin karakteriyle gönüllere taht kuran Ayten Gökçer, ustalığı ve sanatıyla hepimizi etkiledi. Sanatın doruklarına yürürken, eşi Cüneyt Gökçer'le birlikte aşkını da sahneye taşıdı.

Ayten Gökçer sanat dünyasına yaptığı katkılarla her zaman hatırlanacak. Şimdi aramızdan ayrılrsa da, sahnedeki izi ve filmlerdeki sesi hep yaşayacak.

Ayten Gökçer'i kaybetmenin hüznüyle başımız önde, ancak onun sanatı ve mirasıyla yaşamaya devam edeceğiz. Sanat yolunda açtığı izleri takip ederek, onun anısını sonsuza dek yaşatacağız.

Aynur Ressamoğlu hayatını kaybetti

İzmir'in ilk bale sanatçılarından Aynur Ressamoğlu, tedavi gördüğü Buca Seyfi Demirsoy Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde yaşamını yitirdi. 1960 yılında Ankara Devlet Konservatuari'nden mezun olan ve İzmir'de ilk bale kursunu açan Ressamoğlu yıllar boyunca klasik bale sanatına birçok genç balerini yetiştirdi. Ünlü simalara da ilham veren Ressamoğlu, hem dans hem de bale sanatının tutkusunu, disiplinini ve gücünü bir nesle aktardı.

Rumuz Goncagül': Kadınların sıkışmışlığı ve umut arayışının sahnelenen öyküsü

İstanbul Devlet Tiyatrosu'nda Zafer Algöz'ün yönetmenliğinde sahnelenen bu yapıt, seyirciyi İstanbul'un tarihi bir semtinde, toplumsal baskılar ve ekonomik zorluklarla boğuşan bir ailenin yaşamına davet ederken Timur Selçuk'un müzikleri de oyunun atmosferini zenginleştirerek seyirciyi hikâyeye daha da çekiyor.

Geleneksel seyirlik oyun kalıplarını modern bir bakış açısıyla yeniden yorumlayarak, toplumcu gerçekçi tiyatroyu geleneksel renklerle harmanlayıp Türk tiyatrosuna yeni bir soluk getiriyor. "Rumuz Goncagül" de bu bağlamda çağdaş bir ortaoyunu olarak öne çıkıyor. Oyun, kocasından kalan maaşla geçinmeye çalışan İnsaf Hanım (Dilek Güven) ve kızı Gülsün'ün (Şebnem ilgeer) trajikomik öyküsünü anlatıyor. İnsaf Hanım, kızının geleceğini güvence altına almak için evlilik ilanı veriyor ve bu ilan birçok talibin başvurmasına neden oluyor. Ancak her talibin farklı beklentileri ve çıkarları oluyor, bu da olayların hızla karmaşık ve komik bir hale gelmesine yol açıyor.

Sahne tasarımı minimalist bir sadelikle dikkat çekiyor; iki perde, ayna yansıması gibi yerleştirilmiş, aradaki boşluktan arka taraftaki müzisyenler görünüyor. Rampa şeklindeki sahne, ev işlevi de görmekte. Perdeye yansıyan el çizimi görseller, olayların nerede ve nasıl bir atmosferde geçtiğini anlatıyor. Rolü olmayan oyuncuların sahne kenarındaki sandalyelerde oturarak oyun sıralarını beklemesi, epik tiyatro unsurlarını modern bir yorumla birleştiriyor. Bu oyuncular, hem izleyici konumunda hem de oyunun bir parçası olarak her anı diğer oyuncularla birlikte takip ediyorlar. Dilek Güven, İnsaf Hanım rolünde izleyiciye gerçekçi ve derinlemesine bir karakter sunuyor. Anne şefkati, kararlılığı ve çaresizliği, seyircinin empati kurmasını sağlıyor. Şebnem Bilgeer, Gülsün karakterinin saflığını, umudunu ve yaşadığı hayal kırıklıklarını içtenlikle yansıtıyor. Efe Erkekli, Sıtkı karakterine karmaşık ve çok boyutlu bir kişilik kazandırıyor, mizahi ve duygusal anları ustalıkla dengeleyerek oyunun temposunu dinamik tutuyor. Yardımcı rollerdeki Duygu Gökhan, Erdoğan Aydemir, Engin Delice, Ahmet Dizdaroğlu, Uğur Keleş ve Buğra Kağan Kahraman da güçlü performanslarıyla oyuna önemli katkılarda bulunuyor.

Timur Selçuk'un besteleri, oyunun duygusal yoğunluğunu artırırken sahneler arası geçişleri yumuşatırken müzik, karakterlerin içsel yolculuklarına eşlik ederek hikâyenin iniş çıkışlarını vurguluyor. Pavyon ve gece yaşantısının sesleri, dönemin ruhunu sahneden seyirciye aktarmakta önemli bir rol üstleniyor. Bu müzikler, oyunun başından sonuna kadar büyük bir katkı sunuyor ve Timur Selçuk'un ezgileri tüm canlılığıyla salonu dolduruyor.

Zafer Algöz, oyunun temposunu ve duygusal yoğunluğunu dengede tutarak izleyiciye hem güldüren hem de düşündüren bir deneyim sunmayı ustalıkla başarıyor.

'Katilimi Tanıyorum' kitabının prömiyeri yapıldı

Gazeteci Sinem Nazlı Demir'in 'Katilimi Tanıyorum: Türkiye'de Kadın Kırımı' kitabının prömiyeri Beyoğlu İstanbul Concept Studio'da yapıldı. Demir'in, 29 kadının zorlu hayat mücadelesini anlattığı kitabının prömiyerine kadın mücadelesinin içinde bilinen pek çok isim yer aldı.

Katılımcılar arasında Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Genel Sekreteri Fidan Ataselim, platform temsilcilerinden Ece Devrim, 17 yaşında hayatını kaybeden Helin Palandöken'in babası Nihat Palandöken, Türk Üniversiteli Kadınlar Derneği İkinci Başkanı Avukat Aylin Moralioglu, Önce Kadınlar ve Çocuklar Derneği Avukatı Nilda Baltalı, Demir'in ailesi ve gazetecilik camiasından ile basın sektöründen pek çok isim yer aldı.

Prömiyer ilk olarak Katilimi Tanıyorum kitabının tanıtım videosu ile başladı. Ardından açılış konuşmasını Sinem Nazlı Demir'in meslek arkadaşı Zeynep Çam yaptı. Çam'ın ardından mikrofonu Demir aldı.

Gazeteci Demir'in konuşması sonrası söz, katılımcılara verildi. Demir, yazım sürecine atıf yaparak acısına ve mücadelesine yer verdiği kitabındaki kadınları anlattı.

Sinem'in ailesinin konuşmasının ardından, kadın mücadelesinin içerisinde yıllardır etkin mücadele eden isimler art arda konuştu.

Gelecek sayımızda görüşe bilmek dileğiyle umutla kalın.

20.05.2024

SELVİ BOYLUM ALYAZMALIM

ÖYKÜ

KİNDİNAR

YAZAN: Emine KAMÇI

eminekamci@hotmail.com

Güneş en tatlı rengini almıştı. Küçülerek uzaklaşırken, kendisine dikilen o yeşil gözlere sanki gülümsüyor gibiydi. Küçük kız, havuzun kenarına çömelmiş, o tatlı kıızıllığı seyre dalmıştı. Sokağın en güzel yeri bu saatlerde burası küçük kız için.

“Kindinar!” demişti annesi buranın adına. Bunun anlamını ancak çocuk yıllar sonra sorgulayacaktı. Bir nar gibi kızarık uzaklaşırken güneş, küçük kız hiçbir şeyin

farkında değildi. Onun için yalnızca o kızılık vardı. Birazdan yok olacağından habersiz öylece bakıyordu işte.

Çocuğun gözü birden güneşten ayrılıp yokuşun alt başındaki adama dönüverdi. Adamın bir elinde sebze dolu bir file, öbür elindeyse, büyükçe bir palamut balığı vardı.

Kız onu hemen tanıdı ve yokuştan aşağı hızla koşmaya başladı.

“Baba! Babacığım!” diye haykırarak bacaklarına sarıldı.

Sonra, babasının elindeki balığı alarak taşımaya çalıştı. Fakat boyu o kadar küçüktü ki, yokuşu tırmanırken, elindeki balık zaman zaman yere değiyordu.

Sarı boyalı evlerinin önüne geldiklerinde, güneş kaybolmak üzereydi. Son bir kez o yana baktı ve sonra babasıyla birlikte içeriye girdiler.

Evin mutfağı, kapının hemen girişindeydi. Burası mutfaktan çok, büyük bir oturma salonuydu. Kışları büyük kuzine soba buraya kurulurdu. Pencere ve duvar diplerine sıralanmış minderlere oturulup uzun saman yastıklara sırt verildikten sonra, saatlerce söyleşilirdi.

Aslan, evin, sarı beyaz alacalı kedisi, genellikle sobanın arkasında, büyük ninenin yanı başında kıvrılıp yattı.

Nine, bu kediyle, Cemile’nin küçük erkek kardeşini daha çok severdi, ya da küçük kıza öyle gelirdi. Öyle geldiğinden de Cemile hem alacalı kediye hem de kardeşine karşı, gizli bir kin besliyordu. Bu yüzden, her fırsatta ikisini de rahatsız ediyor, böylece kendine göre, onlardan intikamını almış oluyordu.

Zavallı kedinin kızın elinden çekmediği kalmamıştı. Orasını burasını çimdikliyor, kuyruğunu çekiştiriyordu. Öte yandan kedicik, tüm çektiklerine karşın, ona olan sevgisinden olacak, Cemile’ye zerre kadar zarar vermiyordu. Ne ısırtıyor ne de tırmalayıp yüzünü gözünü kanatıyordu. Oysa Cemile, bunların hepsini hak ediyordu.

Cemile, küçük kardeşini de çok sevmesine karşın, büyük nine, onu daha çok seviyor diye, konukların kendisine getirmiş olduğu, o rengarenk şekerleri durmadan kardeşine veriyor diye çok kızıyordu.

Bir gün yine konuklar gelmiş, nineye armağan olarak aynı şekerlerden getirmişlerdi. Bu duruma daha fazla dayanamazdı. Bu kez engel olacak, şekerlerin kardeşine gitmesine izin vermeyecekti.

Konuklar gittikten sonra, kardeşini de bir yolunu bulup sokağa yolladı. Kendisi de hiçbir şey olmamış gibi, ninenin hemen yanına kuruluverdi. Yaşlı kadının cepleri şekerle doluydu. Bu fırsatı kaçırmamalıydı. Ona hiç fark ettirmeden bir cebine elini usulca sokup bir avuç dolusu şekerle geri çekti. Bir anda hepsini ağzına atarak yeniden elini aynı cebe daldırdı. Şimdi şekerlerin tümü avcundaydı artık.

Hiç vakit kaybetmeden bir ok gibi sokağa fırladı. Öbür cebi unutmuştu, ya da ikinci bir cebi boşaltmayı göze alamamıştı belki de. Doğruca evin karşısındaki havuzun kenarına gitti. Yere çömelerek, bütün şekerleri entarisinin eteğine döktü. Hepsi de çeşit çeşitti. Renkleri, şekilleri birbirinden farklıydı. En çok da kırmızı şekerleri seviyordu. Tıpkı şu ufalmakta olan güneşe benziyordu renkleri. Onları yemekten çok, seyretmesi güzeldi Cemile için. Bakışları, bir batmak üzere olan güneşe, bir de kucağındaki şekerlere gidip gidip geliyordu.

Bir an kaybolmakta olan kızılığa daha yakından bakmak istemiş gibi, ayağa kalktı. İşte ne olduysa o an oldu. Kulağına, suya fırlatılan bir taşın sesini andıran bir “cup” sesi geldi. Havuza baktığında onları gördü. Son bir kez renk cümbüşü yaparak suyun dibini boyladılar.

YÜREĞİMİZDEN TAŞANLAR

ŞİİR

BİRLİKTE GÜZEL

YAZAN: Kudret SAĞ

kdr_t_sag@hotmail.com

BİRLİKTE GÜZEL

Bana renkleri anlat,

Anlat ki göreyim gözlerimle.

Eriği anlat, yemyeşil, çıtır çıtır,

Tadını aldığımda göreyim yeşilliğini.

Bileyim ki yeşil biraz ekşi.

Tüm ekşiler yeşil mi ki?

Acı bir biber, o da mı yeşil?

O zaman bana gökkuşağını anlatma,

Benim gökkuşağım derin bir kuyu.

Renklerim yok, hiç bilemedim acının yeşilliğini,

Yeşilin ekşiliğini.

Bir kuş öter erik dalında,

Ta derinden eser ruhuma.

Bilmem ki kuş nedir?

Bir tırtıl yürür yapraklarında,

Bir kelebek konar, rengârenk.

Bilemem ki, tırtıl ne demek, kuş ne demek,

Hayallerimde bile canlandıramam.

Sen hiç melek gördün mü?

O erik gibi ekşi mi,?

Acı mı biber gibi?

Bir kuş gibi tatlı mı sesi?

Çizebilir misin bir meleği,

Anlatabilir misin tüm renklerini?

Ya sen arkadaşım, ne kadar şanslısın!

Bir zamanlar biliyordun tüm doğayı.

Görmüştün bebeğinin o minicik ellerini,

Sevdiğinin o yemyeşil gözlerini,

Arıyı karıncayı, denizde balığı,

Sana havlayan köpeği.

Işığın sönse de yavaş yavaş,

Yollarını sis de kaplasa,

Gördün gül kırmızı, gökyüzü mavi,
Göller engin yeşil.

Ama olsun,
Ellerimiz var sevgiyi tutan,
Ayaklarımız var umuda koşan.
Okşanası saçlarımız,
Duygularımız var; insanca sevmek, özlemek, ağlamak.

Yavaş yavaş karanlık bir odaya atıyorsun adımlarını.
Ayakların kaybediyor yollarını,
Ellerin aranıyor boşlukta.
Adım atmaya ürkeksin,
Korkuyorsun konuşmaya,
Anlatacak bir boşluğu sana.

Hayat bu;
Bir gün yolun düşüyor ışığa.
Umut var her zaman,
Hiç bitmemiş dedirtiyor sana.
Bakıyorsun, herkesten iyi görüyorlar sevgiyi.
Herkesten iyi anlıyorlar
Hayata neşeyle sarılmayı.

Ellerinde beyaz bir ışık,
Gözleri olmuş, ayakları olmuş.
Güzel bir isim de vermişler ona:
Beyaz baston,
Yol arkadaşı.
Birleştirmiş etrafında dimdik ayakta,
İnadına tüm karanlığı yırtarcasına.
Artık gönüllerde ne gam ne keder,
Hayat her zaman birlikte güzel.

UMUT ŞARKILARI

GÜNAYDIN

<https://www.youtube.com/watch?v=qmY5mSYnrSU>

SÖZ-MÜZİK: İlhan İREM / Memet DURU

SESLENDİREN: İlhan İREM

Günaydın, günaydın, insanlara günaydın
Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın (günaydın)
Işıl ısl bakışan gözlere
Cıvıl cıvıl uçuşan sözlere
Sıra sıra uyanan kalplere
Güzel olan her şeye, herkese
Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın
Günaydın, günaydın, insanlara günaydın
Değişiyor dünyamız, görmek istemesen de
Mutluluk yanı başında, sen ne söylersen söyle
Her sabah daha sıcak, güneşi doğuralım
Sevişen gönüllerde, mutluluk yoğuralım
Günaydın, günaydın, insanlara günaydın
Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın (günaydın)
Işıl ısl bakışan gözlere
Cıvıl cıvıl uçuşan sözlere
Sıra sıra uyanan kalplere
Güzel ola her şeye, herkese
Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın
Günaydın, günaydın, insanlara günaydın
Her yeni gün insanlar, yaşamı dokusunlar
İnsanca yaşayanlar, sonsuza karışsınlar
Her yeni gün sevinçler, dökülsün başımıza
Mutluluklar karışsın, yıllarla yaşımıza
Günaydın, günaydın, insanlara günaydın
Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın
Günaydın, günaydın, insanlara günaydın

Günaydın, günaydın, sevenlere günaydın